

Dnevni red za 8. kongres

Predsedstvo RS ZSS je sprejelo dnevni red 8. kongresa Zveze sindikatov Slovenije, ki bo 7. in 8. novembra letos v Celju:

1. Sprejem poslovnika 8. kongresa;
2. Izvolitev kongresnih organov;
3. Referat predsednika RS ZSS Janeza Barboriča o nalogah sindikatov pri uresničevanju vodilne vloge delavskega razreda;
4. razprava in sklepanje o poročilu RS ZSS;
5. razprava in sklepanje o referatu;
6. razprava o sklepih 8. kongresa ZSS v kongresnih komisijah (prvi dan kongresa popoldne);
7. razprava in sklepanje o sklepih 8. kongresa (drugi dan na plenarni seji);
8. poročilo o sprejemu in razglasitev statutarnega dogovora o organiziranosti in delovanju sindikatov in zveze sindikatov v SRS;
9. razrešitev članov dosedanjega republiškega sveta in nadzornega odbora in razglasitev izvolitve članov novega republiškega sveta in nadzornega odbora RS ZSS;
10. izvolitev republiške delegacije za 7. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije.



DELAVSKA ENOTNOST

5. X. 1974 - ŠT. 39 - L. XXXI

REPUBLIKA SLOVENIJA
PREDSEDSTVA REPUBLIŠKEGA SVETA ZSS

Neposredni proizvajalci - kandidati za novi RS ZSS

Na razpravi je bila sprejeta kandidatura Janeza Barboriča za predsednika in Ivanke Vrhovčak za generalno sekretarko. Ustanovljen koordinacijski odbor za samoupravljanje v združenem delu.

Na svoji zadnji seji je predsedstvo republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije glasno podprlo predlog, naj bi tudi v republiškem svetu po 8. kongresu zveze sindikatov Slovenije dolžnost predsednika sveta še naprej opravljal Janez Barborič, dolžnost generalnega sekretarja Ivanke Vrhovčak. Generalni sekretar bo tudi namestnik predsednika republiškega sveta. Ta predlog je odbor za delovno-politično Zveze sindikatov Slovenije oblikoval potem, ko so se zanj odločili vsi delegati občinskih svetov, republiškega sveta, mestnega sveta sindikatov v Ljubljani in ko so ga podprli delegati republiških odborov sindikatov in republiških sindikalnih konfederacij.

V javni razpravi je tudi seznanjen seznam možnih kandidatov za novi republiški svet, ki bo sestavljen iz 68 članov. Med njimi bo več kot tri tretjine neposrednih proizvajalcev, 44 predstavnikov evidentiranih kandidatov je pa 31 odstotkov pa mladih.

Predsedstvo je na seji obravnavalo še druga pomembna vprašanja. Med drugim je ocenilo osnutek zakona o gospodarstvu s stanovanjskimi hišami, ki določa delovne lasti, in samoupravni spoštovanje ter statut skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Tako kot drugemu je predsedstvo doseglo nekaj pripomb in predlogov. Sodili so, da bi morali sindikati aktivneje sodelovati v javni razpravi. Obenem so ugotovili, da so sindikati kot eden izmed nosilcev akcije za uresničevanje ustave v združenem delu premalo aktivni. Zato so ustanovili koordinacijski odbor za samoupravljanje v združenem delu, v katerem bodo predstavniki vseh republiških sindikatov. Koordinacijski odbor bo spremljal akcijo na terenu, jo usklajeval in jo

spodbujal. Predsednik odbora je Janez Šinkovec.

Na seji so tudi podprli predlog za ustanovitev sklada dr. Jožeta Potrča, ki je namenjen spodbujanju družbeno humanitarnega dela. Spodbudo za ustanovitev tega sklada je dal republiški odbor za boj proti alkoholizmu in narkomaniji.



Poglavitna naloga organizacije mladih je v tem, da z učinkovito akcijo prispeva svoj delež za nadaljnjo izgradnjo samoupravne socialistične družbe, so sklenili mladi na svojem kongresu

● PO KONGRESU ZVEZE SOCIALISTIČNE MLADINE SLOVENIJE

MLADI ORGANIZIRANO V SINDIKATIH

V Moravcih pri Murski Soboti je včeraj končal delo 9. kongres zveze socialistične mladine Slovenije. Kongres, ki je pomenil revolucionarno prelomnico v dosedanjem delovanju slovenske mladine, je hkrati potrdil enotnost vseh mladih, ki so se združili v zvezo socialistične mladine Slovenije. Osnova te enotnosti je pripravljenost in odločnost mladih, da se skupno z ZK, sindikati in SZDL kot samoupravljavci v proizvodnji in v šolah borijo za svoj prispevek v osvoboditvi človeka, za bratstvo in enotnost naših narodov in narodnosti ter za neuvrščeno in samostojno Socialistično federativno republiko Jugoslavijo.

Ni dvoma, da bodo nove oblike organiziranosti slovenske mladine, ki so plod dolgotrajnega dela, ob vodilni vlogi delavske mladine zadovoljile interese mladih.

Posebnost novega organiziranja 396.000 slovenskih mladincev in mladink, bodo namreč odsej predstavljale štiri republiške konference - mladih delavcev, mladih v kmetijstvu, mladih v izobraževanju in mladine iz krajevnih skupnosti. Pravkar sklenjeni delovni zbor mladine iz vse Slovenije je bil tudi potrdilo, da so mladi

dobili z ustavo in z dokumenti 10. kongresa ZKJ in 7. kongresa ZKS uresničljive možnosti, da postanejo pomemben in odločujoč dejavnik v nadaljnjem razvoju in v izgradnji samoupravne socialistične družbe. Za to jamči struktura mladih, zastopanih v delegacijah, ne nazadnje pa tudi 27% mladih, vključenih v zvezi komunistov.

Osrednja naloga slovenske mladine po 9. kongresu ZSMS je uresničevanje sprejete resolucije o nadaljnji vlogi in akciji zveze socialistične mladine Slovenije v izgradnji samoupravne socialistične družbe in statuta ZSMS. Resolucija posebej poudarja, da mora ZSMS postati akcijsko samostojna, kar pomeni, da bo morala brez odlašanja, odločno, zlasti pa učinkovito poseči v razreševanje perečih družbenih problemov, pri tem pa povezovati svojo aktivnost z družbeno-političnimi organizacijami, da bi tako zagotovila enotnost svoje idejne in politične usmeritve ter nujno potrebno organizacijsko usklajevanje.

V bodočem delovanju ZSMS, posebno še pri razreševanju vprašanj družbenoekonomskega

položaja in politične vloge mladih delavcev in vseh drugih zaposlenih mladih ljudi, bo imelo poseben pomen aktivno in organizirano sodelovanje organizacij ZSMS v Zvezi sindikatov Slovenije. Prav zaradi tega se bo morala dejavnost mladih delavcev, organiziranih v ZSMS, posledaj usmerjati v Zvezo sindikatov kot najbolj množično politično organizacijo delavskega razreda. Le na tak način bo namreč mogoče doseči trajno akcijo preverjanja in uveljavljanja problemov, stališč, predlogov in sklepov mladih delavcev skupno z interesi ostalih delavcev. Postajali bodo skupni, to pa bo pogoj za njihovo učinkovito razreševanje in uveljavljanje v vsakodnevni samoupravni praksi. Z resolucijo se je mladina obvezala, da bodo posledaj organizacije ZSMS v Zvezi sindikatov pobudnice za obravnavanje in razreševanje problemov vseh delovnih ljudi, predvsem mladih. Obenem s to nalogo si bo morala ZSMS kot celota še nadalje prizadevati za ustrezno zastopnost mladih delavcev v organih Zveze komunistov, torej bo nadaljevala z akcijo, ki do 9. kongresa ZSMS v vseh delovnih sredinah še ni polno zaživela.



● NA ROB DRUŽBENEMU DOGOVARJANJU O USKLAJEVANJU MERIL ZA RAZPOREDITEV DOHODKA IN DELITEV OSEBNIH DOHODKOV ZA OBMOČJE OBČINE NOVA GORICA

Bolje nepopoln dogovor, kot čakanje na izkušnje drugih

Tako sodijo v Novi Gorici o svojem predlogu občinskega družbenega dogovora, ki je resnici na ljubo še nepopoln, saj vsebuje za sedaj v glavnem določila s sindikalne liste – Podpisovanje dogovora v kratkem. Načela za financiranje splošne in skupne porabe ter način sklepanja samoupravnih sporazumov za financiranje posameznih družbenih dejavnosti in splošne porabe v okviru dogovora bodo urejili do konca leta

benem dogovoru 'obdelali' nekolikanj po svoje, niso tako bistvenega pomena, da bi različno urejena po posameznih gospodarskih dejavnostih rušila enotnost in usklajenost družbenega dogovora, oziroma meril za razporejanje dohodka in OD."

OHRANJENA ENOTNOST MERIL

Tako so v novogoriškem družbenem dogovoru po svoje urejena na primer naslednja vprašanja: pravice delavcev iz medsebojnega razmerja glede odsotnosti z dela v nujnih zasebnih primerih – v tem primeru imajo delovne organizacije možnost dati do sedem dni dopusta. V mnogih delovnih skupnostih so zaposleni delavci iz zelo oddaljenih krajev iz drugih republik in le-tim je na primer dva dni izrednega dopusta premalo celo za vožnjo do doma in nazaj na delo, trdijo sestavljavci družbenega dogovora. Na svojstven način, oziroma natančneje kot v sindikalni listi je urejeno tudi vprašanje premestitve delavca na delovno mesto odsotnega tovariša. Delavec, ki nadomešča, ima v takem primeru pravico do udeležbe pri delitvi sredstev za osebne dohodke po osnovah in merilih za drugo delovno mesto, če so zanj ugodnejša, kot so merila njegovega delovnega mesta.

OBVEZNOST, NE LE MOŽNOST

Podrobneje je določena tudi pravica do nadomestila za vožnje na delo, pa nagrade za učence v gospodarstvu, pravica do izobraževanja. V dogovoru so za to določeni razponi, niso pa možnosti posameznih delovnih kolektivov, da v okviru panožnih samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka in OD ta vprašanja uredijo po svoje, v bistvu nič okrnjene.

„Glede odpravnin pri odhodu delavca v pokoj ali pri izplačilu nadomestila pogrebnih stroškov smo sklenili za razliko od sindikalne liste, ki ta dva stroška delovnim organizacijam ne ‚predpisuje‘, da delovne organizacije pokojninske odpravnine in pogrebne stroške plačujejo upravičencem obvezno,“ je pojasnil BENJAMIN STUBELJ.

To so nekatere značilnosti novogoriškega predloga družbenega dogovora o usklajevanju meril za razporeditev dohodka in delitev osebnih dohodkov. Značilno zanj pa je seveda tudi, da vsebuje, kot smo že omenili, praktično le določila, ki jih obravnava sindikalna lista – posebnost, ki je bila na nivoju republike že deležna kritike. Poglejmo torej, kaj naj bi vseboval družbeni dogovor o usklajevanju meril za razporejanje dohodka in osebnega dohodka za območje.

»IDEALEN« DOGOVOR

Temeljne organizacije združenega dela, temeljne interesne skupnosti, skupščina občine, občinski sindikalni svet in občinska konferenca SZDL se dogovorijo o ekonomiki in razvoju področja, ki ga dogovor obsega. Opredelijo smer nadaljnega razvoja, določijo ekonomske kazalce in njihovo višino kot plansko dogovorjene količine normalnega razvoja občine. Lahko se tudi dogovorijo za stopnjo akumulacije za posamezne dejavnosti itd.

Podpisniki družbenega dogovora opredelijo tudi merila za socialno in materialno varnost zaposlenih: višino sredstev osebne in skupne porabe na zaposlenega kot spodnjo mejo zagotavljanja socialne in materialne varnosti delavcev, določijo način združevanja sredstev ter druge solidarnostne ukrepe. Družbeni dogovor naj vsebuje tudi osnove za samoupravne sporazume interesnih skupnosti – temeljna načela za sklepanje; vrste prispevkov za posamezne namene, pri čemer naj bo opredeljena tako višina prispevka kot prispevna stopnja in zavezanec.

Prav tako sodijo v dogovor tudi ocena in stališča do samoupravnih sporazumov o razporejanju dohodka in o delitvi osebnih dohodkov v družbenih dejavnostih: gibanje osebnih dohodkov, osnove delitve po delu, usklajenost gibanj osebnih dohodkov z osebnimi dohodki v gospodarstvu itd. Vanj sodijo tudi določila s sindikalne liste, postopka sklepanja in sprejemanja družbenega dogovora, organov tega dogovora, način volitev vanje in njihovega dela ter izvajanje družbenega dogovora.

ZAKAJ DRUGAČE?

Na novogoriških sindikatih imajo pripravljene odgovore tudi na vprašanje, zakaj njihov predlog družbenega dogovora ni zasnovan po teh načelih, oziroma zakaj razčlenjuje le del vprašanj in zakaj ne počakajo toliko časa z dogovorom, da bi ga lahko bolje obdelali, dopolnili.

„Povedati moramo,“ je dejal FRANC GALE, „da so nekatera podjetja pri nas že ukrepala v smislu javne razprave, ki je oblikovala vsebino našega družbenega dogovora. Nekatera pa še čakajo na to, da bo dogovor podpisan. Prav zavoljo takšne situacije je bilo nujno potrebno z dokončnim oblikovanjem in podpisovanjem dogovora pohiteti. Poleg tega odnosi glede skupne in splošne potrošnje še niso povsem razčiščeni, zato je tudi

vprašanje, ali bi lahko ta del družbenega dogovora že izdelali. Od pristojnih krogov tudi nismo dobili nikakršnih namigov, kako naj bi izdelali dogovor, pa smo tako delali sami in po svoje in speljali postopek sprejemanja tega dogovora skozi javno razpravo. To pa je po našem mnenju še vedno bolje, kot pa da bi čakali na pomoč od zunaj in tačas bržčas ne bi imeli kaj pokazati.“

Pravzaprav imajo prav in nihče jim ne more reči, da so držali križem roke. Do konca leta, tako zatrjujejo v Novi Gorici, bodo manjkajoča načela vnesli v družbeni dogovor. Hkrati s tem zagotovilo pa dodajajo, da splošno in skupno porabo tako ureja poseben družbeni dogovor. Pri občini je tudi odbor za usklajevanje posameznih postavk splošne in skupne porabe.

KAKŠNE UZDE POTROŠNJI?

„Zategadelj sodimo,“ je dejal BENJAMIN STUBELJ, „da ni nujno, da so ta načela tudi sestavni del družbenega dogovora o usklajevanju meril za razporeditev dohodka in delitev osebnih dohodkov.“

Dogovor o splošni in skupni porabi bomo najprej prečistili ter ga potem kot najsplošnejši akt vključili v omenjeni družbeni dogovor. Vanj sodijo principi programiranja porabe in v tem okviru tudi obremenjevanja gospodarstva. Potrebni pa bodo tudi ukrepi – kakšni, se bo treba dogovoriti – za ureditev tempa naraščanja splošne in skupne porabe, za realne okvire te potrošnje in kakšen bi bil izhod, kadar bi ta potrošnja silila iz začrtanih okvirov.“

Tako sodijo o svojem in o drugih družbenih dogovorih v novogoriških sindikatih. V kolikšni meri imajo prav in v kolikšni meri nimajo, naj presodijo strokovnjaki. Mi jim damo prav predvsem v naslednjem: če bi čakali, tako kot čakajo na tuje izkušnje ponekod, danes v resnici ne bi imeli kaj pokazati. rb

IZ OSNUTKA SKLEPOV 8. KONGRESA ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE:

Samoupravni odnosi pri razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke

– Organizirano izražanje volje delavcev in njihovo odločanje je osnova za delovanje sindikatov v nadaljnjem razvoju sistema samoupravnega sporazumevanja. V ta namen sprejemamo politično odgovornost za dejansko uveljavitev zborov udeležencev samoupravnih sporazumov, ki morajo biti usklajevalci interesov vseh, ki sodelujejo v samoupravnem sporazumu. Za aktiven odnos delegatov v sistemu samoupravnega sporazumevanja so

predvsem odgovorne osnovne organizacije sindikata.

– V samoupravnih sporazumih in drugih dogovorih za območja bomo uveljavili spremembe in dopolnitve, ki bodo upoštevale prehod od neto osebnih dohodkov na sistem (bruto) osebnih dohodkov, iz katerih delavci – skladno z dogovorjeno politiko v interesnih skupnostih – zadržujejo sredstva za pokrivanje svojih skupnih in splošnih potreb.

Pri usklajevanju meril za razporejanje dohodka in za delitev osebnih dohodkov so v Sloveniji trenutno najdlje v velenjski, celjski in novogoriški občini. Jasno je, da ti prvi izdelki niso takšni, da bi ne bili deležni kritike: snovalci prvih območnih družbenih dogovorov so v pomanjkanju lastnih in tujih izkušenj tipali v neznanu.

Od sredine letošnjega leta jim je v pomoč priporočilo o tem, kaj naj območni družbeni dogovori za usklajanje meril pri delitvi dohodka in OD vsebujejo. Izdelal ga je Center za samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in OD pri republiškem svetu zveze sindikatov. Kljub temu pa ti prvi predlogi območnih družbenih dogovorov ne vsebujejo vsega, kar je v domeni dogovarjanja o delitvi dohodka in osebnih dohodkov.

Novogoriški predlog je po mnenju centra najmanj dodelan: praktično zajema le sindikalno listo, čeprav tudi uvaža nekatere posebnosti. Novogoriški dogovor je prešel skozi fazo javne razprave in je pred sprejetjem takšen, kakršnega sicer Center za samoupravno sporazumevanje ocenjuje kot nepopolnega. Zakaj je besedilo dogovora ostalo okrnjeno in zakaj so se v novogoriški občini odločili podpisati takšnega, smo se pogovarjali na občinskem sindikalnem svetu v Novi Gorici. Naši sobesedniki so bili: Franc GALE, predsednik komisije za družbeno dogovarjanje pri občinskem sindikalnem svetu, Benjamin STUBELJ, predsednik skupne komisije za družbeni dogovor o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, Vili PAHOR, predsednik občinskega sindikalnega sveta.

Predlog družbenega dogovora v Novi Gorici obsega pretežno določila s sindikalne liste. Ponekod, tako trdijo v Novi Gorici, je celo bolj konkretno, kot je sindikalna lista, drugod pa pretežno posameznim gospodarskim dejavnostim, da s pomožnimi samoupravnimi sporazumi določijo podrobna merila in okvire za uveljavljanje nekaterih pravic delavcev.

POSEBNOSTI

„Sporazum zajema tudi nekatere naše značilnosti, ki so drugačne, kot na drugih območjih,“ je dejal VILI PAHOR. „Takšna je na primer združevanje sredstev za posebne namene. Dogovorili smo se o 1,5-odstotni prispevni stopnji iz bruto dohodka za potrebe družbenih služb... Bolj kot sindikalna lista naš predlog dogovora podrobno ureja vprašanje dopustov, izobraževanja, druge primere odsotnosti z dela... Pri tem pa nas je vodila tudi težnja, da ne bi s preveč natanko odmerjenimi merili okrnili pravice delavcev do samoupravnega odločanja. Takšna so bila mnenja, ki so jih prinašali delegati z javnih razprav, ki so jih v sindikalnih organizacijah v delovnih in družbenih organizacijah.“

Posamezne delovne organizacije, ne le v novogoriški občini, pač pa tudi drugod, delajo in živijo v različnih pogojih in z različnim uspehom. Zategadelj ni kazalo preveč zatezati okvira njihovih možnosti pri samoupravnem odločanju.

„Poleg tega,“ je vskočil z razlago FRANC GALE, „išta vprašanja, ki smo jih v našem druž-

Kako do čvrstih temeljev v mednarodni menjavi

Znano je, da spremljajo letos naš razvoj, ki se je že tako zelo pogosto zatikal zaradi domačih težav, tudi zelo zapletene razmere v mednarodnih odnosih. Priče smo globoki krizi kapitalističnega gospodarskega sistema, vse bolj izrazitim protekcionističnim ukrepom v mednarodni blagovni menjavi, upadanju gospodarske aktivnosti v razvitih državah, naraščanju inflacije kakor tudi vse večjim težavam pri izravnavanju plačilne bilance celo v tistih državah, ki so do nedavnega imele v svojih blagajnah veliko zlata in tujih valut. Razumljivo, da spremembe v mednarodnih ekonomskih razmerah neposredno vplivajo tudi na naš razvoj, posebno še, če vemo, da je četrtnina našega družbenega proizvoda odvisna od menjave s tujino. Nič čudnega torej, če te spremembe na mednarodnem trgu, zlasti še podražitev nafte in drugih surovin, tudi prispevajo svoj delež k našim gospodarskim težavam.

V času od januarja do julija so se cene našega izvoza povečale za 34 %, a cene uvoza za 54 %. V strukturi uvoza so se surovine in reprodukcijski material podražili celo za 71 %. V omenjenem obdobju je izvoz v primerjavi z lanskim narasel za 12 %, uvoz pa za 16 %, medtem ko se je minimalna stopnja izvoza v primerjavi z lanko povečala za 50 %, uvoza pa za 75 %. Razumljivo, da tako velikih razlik med izvozom in uvozom ni mogoče kriti le s povečanim prilivom deviz od turizma, transportnih uslug in nakazil naših delavcev, zaposlenih v tujini. Tako je znašal deficit našega deviznega poslovanja v sedmih mesecih letos 650 milijonov dinarjev, pokriti pa smo ga morali delno z zmanjšanjem deviznih rezerv in delno z zadolževanjem v tujini.

Da bi torej zmanjšali primanjkljaj, smo prisiljeni spodbujati izvoz s premijami in drugimi oblikami izvoznih stimulacij. V ta namen po administrativni poti združujemo sredstva gospodarstva, s tem pa prelivamo dohodek iz ene v drugo organizacijo združenega dela, kar je v nasprotju z načelom o enakem družbenoekonomskem položaju vseh delovnih ljudi pri razpolaganju s sredstvi družbene reprodukcije.

Kaj storiti, da bi zožili administrativne posege na to pomembno in občutljivo področje našega gospodarskega življenja? Po dogovorih v vodstvih ZK in drugih družbenopolitičnih organizacij bi morali temeljito analizirati sedanje mednarodne ekonomske tokove in oblikovati strategijo in taktiko vključevanja organizacij združenega dela v mednarodno delitev dela v novih, spreminjajočih se ekonomskih odnosih v svetu.

A kar je glavno: združeno delo mora samo čimprej postati pobudnik in organizator vključevanja v mednarodno delitev dela. Zagotoviti moramo povezovanje organizacij združenega dela od proizvodnje surovin do predelave in prodaje na osnovi skupne odgovornosti in rizika. Samo tako je možno zmanjšati dosedanje prakso združevanja sredstev na ravni federacije za intervencije na tem področju. S samoupravnimi sporazumi v okviru samega gospodarstva bomo morali omejevati tudi naraščanje uvoza, vendar tako, da omejitve, ki so potrebne zaradi deficita plačilne bilance, ne bi zmanjševale stopnje naše gospodarske rasti.

V. O.

TARIFNA POGAJANJA NA ŠVEDSKEM

Od konjunktore hoče imeti koristi tudi delavstvo

Za švedsko industrijo je bilo leto 1973 nasploh rekordno. Kot piše gospodarski list „Veckans Affaerer“, ko navaja pregled nad poslovanjem 200 največjih podjetij v državi, se je dohodek teh letni povečal povprečno za 18,6 %. Na vrhu seznama „200 največjih“ je še vedno Rank Xerox s 241,7 %, ki mu sledita IBM Svenska AB s 30,4 % in Kodak z 28,5 %. Podoben razvoj je razviden tudi iz poročil o poslovanju švedskih podjetij v letošnjem letu.

Švedski sindikati spričo tega ne ostajajo neaktivni, ker jim ni vseeno, kako se bodo doseženi dobički reinvestirali oziroma sploh uporabili. Vrh tega morajo sindikati pokazati večjo zagnanost, ker so bili deležni kritik, da so letošnja tarifna pogajanja prehitro zaključili, ne da bi se zadostno zavzemali za koristi svojih članov.

V celoti je poravnava med sindikati in delodajalci slednje veljala okrog 13 % dosedanjih obremenitev iz naslova delovne sile, upoštevajoč

pri tem tudi socialne izboljšave. Vendar pa si je sindikalna tarifna komisija pustila odprta zelo pomembna vrata: po 15 letih naj bi se prvič spet začele uveljavljati pogodbe le za eno leto. Zveza sindikatov pa se je očitno znašla v težavni situaciji. Visoka konjunktura namreč ni „osrečila“ vseh dejavnosti v enaki meri. Še posebno so zase pale storitvene dejavnosti.

Prvo načelo sindikalne tarifne politike pa mora biti delavska solidarnost. Zato je predlog, da bi ustanovili sklade po panogah, ki bi jih uporabili tako za izravnavanje konjunkturalnih nihanj kakor tudi za prilaganje zaslužkov v okviru posameznih dohodkovnih skupin.

Ministrski predsednik Palme je izjavil, da ga veseli, ker je Švedsko obiskalo „plodno leto“. Proti visokim dobičkom ni imel pripomb, dejal je le, da je važno, kako in za kaj bodo uporabljeni.

N. Ž.

Vse večje koncentracije industrije

S pomočjo koncentracij proizvodnih tehnoloških in finančnih struktur se skuša industrija držav EGS prilagoditi novim dimenzijam evropskega trga, ki vrhu tega terja ustrežnejšo konkurenčnost glede na to, da je dolar doživel devalvacijo, medtem ko so nekatere evropske valute revalorirale. Predvsem se mora evropski trg upreti gospodarski ekspanziji ZDA in Japonske ter se pripraviti na odločnejši in učinkovitejši nastop v svetovni tržni areni.

Tako ugotavlja izvršna komisija EGS v študiji o razvoju koncentracijskih procesov v industriji znotraj gospodarskega prostora šestih „starih“ članov EGS.

Čeprav ta pojav zanima vse od šestih starih članic EGS, vendar obstajajo sektorske in nacionalne razlike, ki so jih povzročile različne dimenzije posameznih držav. Tako se, na primer, zde ekonomije Belgije in Nizozemske bolj „koncentrirane“ kot gospodarstva ZR Nemčije, Francije in še zlasti Italije (kjer so gospodarske strukture še posebno razdrobljene), vendar pa je stopnja koncentracije zelo različna v posameznih sektorjih. V ZR Nemčiji, na primer, deluje v farmacevtski industriji kar 690 firm, vendar pa kar 91 % trga kontrolira 85 podjetij, od katerih jih 50 načeljuje 18 skupinam, ki dosegajo kar 67 % vsega sektorskega prometa. Podoben je položaj v zahodnonemški industriji fotografskega materiala in potrebščin: 12 družb zagotavlja celotno nacionalno proizvodnjo, ki pa jo z 80 % nadzoruje le ena močna skupina.

Rastoča pronicljivost kapitala znotraj EGS je povzročila občuten porast udeležbe pri dohodku 100 največjih industrijskih podjetij v primerjavi s celotno industrijsko proizvodnjo; ob splošnem zmanjšanju števila

podjetij namreč narašča tržni delež „velikih“. V ZR Nemčiji se je delež 100 „velikih“ v nacionalni proizvodnji povečal od 34 % v letu 1954 na 50 % v letu 1970. V nekaterih sektorjih pa je koncentracija dosegla tolikšen obseg, da štiri velike firme nadzirajo kar 80 do 90 % trga ali proizvodnje.

Poročilo izvršne komisije EGS tudi navaja, da sta najmanj koncentrirani industriji papirna in trikotažna. Sledi jima volnarski in bombažni sektor. Stopnja koncentracije pa je najvišja v sektorju proizvodnje fotografskih materialov in potrebščin, dalje v elektrotehnični in farmacevtski industriji, v tekstilni

strojgradnji, avtomobilski industriji ter v proizvodnji kmetijskih traktorjev.

V Franciji so si proizvodno radijskih in televizijskih aparatov podredile tri „velike“ firme. Isto število podjetij kontrolira v ZR Nemčiji sektor električne gospodinjne opreme.

N. Ž.



Stanovanjska reforma na Nizozemskem

Nizozemsko ministrstvo za stanovanjsko gradnjo in prostorsko načrtovanje je parlamentu predložilo v obravnavo osnutek zakona za reformo trga najemnih stanovanj.

Osnovni namen novega zakona je socialne narave in – kar je najbolj značilno – jasne kot vse zakonske spremembe, ki jih je predlagala levo usmerjena vlada, izraža

odločno voljo izvršne oblasti in sindikatov, da bi čimbolj pospešili drugačno razdelitev dohodkov.

Skladno s predlaganim zakonskim osnutkom naj bi bila višina stanovanjske najemnine odvisna od dohodkov najemnika. Do minimalnega zaslužka 14.000 forintov bo moral stanovanjski najemnik za najemnino odšteti 10 % obdavčljivih letnih dohodkov, najemniki z dohodkom do 25.000 nizozemskih forintov pa 18,8 % letnega obdavčljivega dohodka. Razlika med ceno, ki naj bi jo plačal najemnik in ki jo zahteva najemodajalec, in ki jo večkrat ni mogoče prosto določiti, naj bi pokrili z državnimi dodatki. Tisti, ki imajo letne dohodke višje kot 25.000 forintov, ne bodo deležni niti državnih dodatkov, niti omenjenih olajšav pri plačevanju najemnine. Tistim najem-

nikom, ki glede na dohodkovna razmerja žive v prerazkošnih stanovanjih, naj bi zvišali davke.

Ker so ti privilegiranci čestokrat imeli priložnost omisliti si stanovanje, katerega cena je bila glede na njihove dohodke ugodna, bodo zadevne davčne obremenitve uvedli že v letu 1976. Do uvedbe dokaj zamotanega novega zakona čaka vojsko uradnikov nehvaležna naloga, da bodo morali vsa stanovanja uvrstiti v razrede, na osnovi katerih bodo potem določili višino najemnin. Uveljavitev novega zakona bo že prihodnje leto terjala dodatne državne izdatke v višini 5,25 milijarde, v letu 1977 pa že v višini 7 milijard forintov. V letu 1975 bodo stroški za že zdaj dokaj visoke subvencije v stanovanjskem gospodarstvu narasli za 260 milijonov forintov.

nž

Skoraj brez raziskav

Švedski strokovnjaki za raziskovanje gospodarskega razvoja ugotavljajo, da se danes 98 % vseh znanstvenih raziskovanj opravi za potrebe razvitih držav, samo 1 % takih raziskovanj pa je posvečeno vprašanjem nezadostno razvitih dežel. Preostali odstotek znanstvenih raziskovanj pa opravijo same dežele v razvoju. Ti strokovnjaki tudi navajajo podatek, da razviti svet sodeluje v svetovni blagovni menjavi s 83 odstotki, nerazvite dežele pa samo s 17. Pri tem celo trde, da se udeležba nerazvitih v svetovni blagovni menjavi zadnja leta tudi stalno manjša.

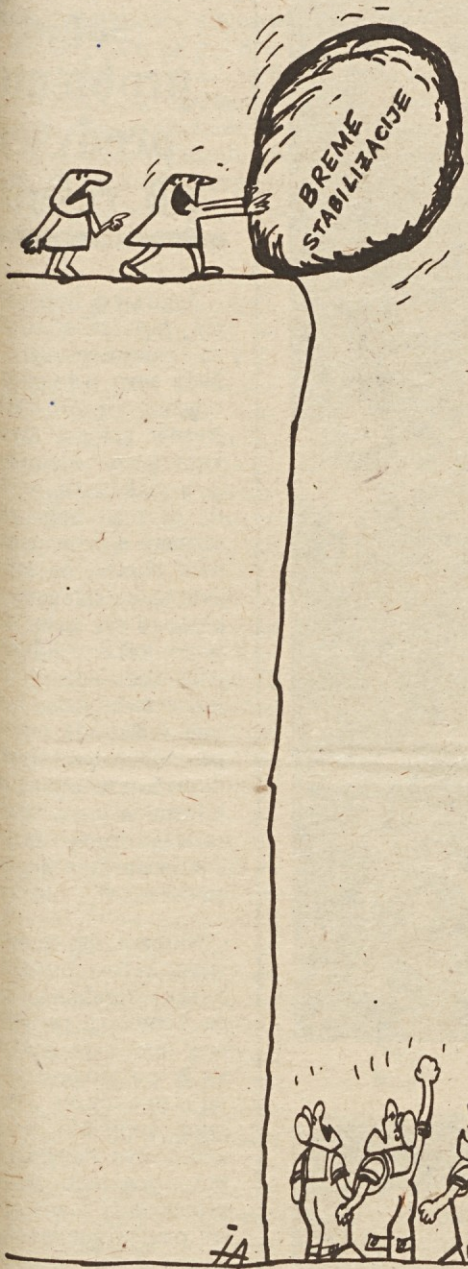
CIPRSKI VPLIV NA TURŠKO GOSPODARSTVO

Uradno se ugotavlja, da sta samo prva dneva vojaškega spopada na Cipru stala Turčijo pet milijard turskih lir. Sporočili so, da je prišlo v prvih dneh vojne do pravega navala na banke, da so zasebniki vzeli iz bank okoli 6 milijonov lir. Ta denar je šel deloma v „nogavice“, deloma pa za nakup različnih proizvodov, predvsem prehranskih.

Na svetovnem tržišču se je tudi sicer podražilo zlato, toda v Turčiji je bil dosežen pravi skok cen. Gram zlata je prej

stal 48 turskih lir, zdaj pa 77 lir. Že pred ciprsko krizo so bili za turško gospodarstvo značilni omejitveni finančni ukrepi, sedaj pa je vrsta podjetij v še večji finančni stiski; ker so mnogi vzeli svoj denar iz bank, so bile zmanjšane tudi bančne zmožnosti za kreditiranje. Zato zdaj predlagajo zvišanje obresti za hranilne vloge od 8 na 10,5 odstotka in uvažajo tudi obveznice tako imenovane udeležbe, ki ne prinašajo obresti, pač pa omogočajo udeležbo v dobičku podjetij.

PODOBE NAŠEGA ČASA



— Našel sem originalno metodo reševanja stabilizacijskih problemov ...
I. Antič

nagrajevanje po delu?

— Po delu? Ja, še kar! Vendar situacija na tem področju družbenega delovanja ni povsem zadovoljiva. Mislim, da je treba nagrajevanje po delu permanentno izpopolnjevati.

— Kako, tovariš predsednik?

— Zelo napak bi bilo, če bi se zadovoljili z doseženimi rezultati na tem področju našega družbenega delovanja in se uspavali.

— Kakšna je trenutna situacija na terenu?

— Povsod, kamor pogledaš, enotna podpora!

za njen obstoj in razvoj.

— Za čigav obstoj in razvoj?

— Ja, za obstoj in razvoj baze, za čigav drugi neki!?

— Aha, hvala lepa! Kako pa vi osebno ocenjujete stvari?

— Mislim, da bo treba nekatere stvari še bolj domisliti in doreči ...

— Niste najbolj zadovoljni, ne?

— O to pa ne! Mislim, da je bil storjen ogromen korak naprej.

— V čem?

— V spoznanju o nujnosti postopnega spreminjanja sa-

vsega že odseva določena politika, zlasti strateški vidiki te politike. Predvsem je treba poudariti pogled naprej, vizijo prihodnosti, ki presega sedanje stanje, obravnava družbene probleme celovito z vidika integracije vseh plasti delovnega ljudstva. Koncept in cilji naj bi postali v najširšem smislu last vseh delovnih ljudi, saj je zlasti od tega odvisna tudi njihova realizacija. Zato je tudi za oblikovanje in izvedbo sprejetega programa, ko bo ta dokončno oblikovan, odgovorna celotna samoupravna struktura naše

KOMUNIKE

nem obrazu.

— Saj boste dobili komunikacije. Naš aparat ga že piše!

— Komunikacije je eno, če dovolite, a živ kontakt ...

— Vem, vem! A kaj, ko je večina glasovala za komunikacije. Jaz nisem.

— A vaše osebno mnenje o stvareh?

— Neuničljivi ste! Naj bo, toda bodite kratki!

— Kaj mislite, tovariš predsednik, o razvoju samoupravljanja v vaši občini?

— Mislim, tovariš novinar, da ga je treba poglobiti ...

— Kako prosim?

— Poglobiti, sem rekel.

— Hvala lepa, tovariš predsednik! Že razumem! Kako pa se pri vas uveljavlja

Zelo, zelo dobra je!

— A nelikvidnost?

— Ja, nelikvidnost pa bazo nekoliko moti. Naše infrastrukture bodo po mojem mišljenju nedvomno samokritično spoznale, da ni pravično, če trpi zaradi nelikvidnosti le baza, in se bodo začele organizirano zavzemati za njeno odpravo.

— Baze?

— Ne, za božjo voljo, za odpravo nelikvidnosti! Samo to je lahko porok za uspeh celokupne akcije.

— Pa baza?

— Baza še ni samoorganizirana v samoupravnem smislu, zato tudi ne more biti odgovorna za svoj razvoj, kar vse nedvomno odločujoče pogojuje permanentno skrb infrastrukture

moupravnih odnosov na sedanji razvojni stopnji proizvodnih sil.

— Želite še kaj posebnega sporočiti delovnim ljudem oziroma občanom?

— Ja, zapišite, da jim želim mnogo delovnih uspehov tako pri poglobljanju samoupravljanja kot pri stalnem izpopolnjevanju nagrajevanja po delu ter preprečevanja konfliktnih situacij in socialnih razlik v okolju njihovega dela in življenja.

Vtem pa občinski kurir prinese za novinarje komunikacije s seje in da en izvod Janezu, druge pa vratarju za druge, ki so že odšli. In Janez začne brati:

„Čeprav osnutek in gradivo še nista do kraja izdelana in izpiljena, vendarle iz

družbe. Prav ta element naj vzpodbudi ob zavesti, da so cilji realni, najširšo mobilizacijo vseh ustvarjalnih sil in naj vpliva na usklajevanje in povezovanje vseh naporov k doseganju skupnih nalog. V tako začrtanem programu lahko najde uresničitev svojih vizij tudi mlada generacija, saj bo bodočnost v njenih rokah, zato ...“

— Še dobro, da sem dobil ekskluzivni intervju, pomisli Janez med branjem.

— Iz obojega bo že nekaj nastalo in ni vrag, da bi ne napisal kaj bralnega. Tončku je veliko laže, ko poroča o nesrečah in kriminalu. Natančno ve, koga so okradli ali povozili, a jaz, kako naj jaz konkretno pišem!?

VINKO BLATNIK

IZ ZABJE PERSPEKTIVE

Še sreča, da imamo pravilnike

„To je nekaj drugega. Delegacija si je v inozemstvu ogledala konkurenčne tovare in je prinesla nazaj dragocene izkušnje, ki jih bomo s pridom uporabili v naši tovari. Tako bomo imeli od potovanja vsi korist, tudi ti. Lahko rečemo, da so se tako rekoč žrtvovali za nas. Kaj pa ti?“

„Prav, se bom pa še jaz žrtvoval. Ogledal si bom vratarje in vratarnice, izmenjal strokovne izkušnje na delovnem mestu — ne v baru, da ne bo dodatnih računov — in prinesel domov dragocena spoznanja ...“

„Že, že, a v sorazmerju s stroški bi imeli premalo koristi ... Le kaj moremo v vratarski službi še izboljšati?“

„Bi že kaj. Vsaj toliko, kot smo v podjetju v zadnjih petih letih, ko delegacije hodijo redno v inozemstvo. Slišal sem — ponavljam, samo slišal sem — da so zadnjič ogledovali tovare samo od zunaj, trgovine in bare pa od znotraj.“

„Ven! Sedaj te imam pa že zadosti. Samo še eno tako zini, pa boš takoj dobil potni nalog za večni odhod iz tovarne. Zaradi obrekovanja pa na sodišče ... ven!“

„Da, da, tako ali nekako tako bi potekal najin razgovor, če v podjetju ne bi imeli pravilnika o službenih potovanjih v tujino. Vsak bi delal, kar bi ho-

tel. Tako pa je s predpisom vse točno urejeno. Le pogledjmo!

„Tovariš sekretar, v inozemstvo bi rad, da bi si ogledal, kako tam deluje vratarska služba ...“

„V inozemstvo? Le kako ti pride to na misel?“

„Želel bi! Tudi drugi ...“

„Poslušaj, Pepe! Veseli me sicer, da se zanišaš za napredek svojega delovnega mesta. Take iniciative smo pri nas vedno cenili. Toda — ali poznaš pravilnik o službenih potovanjih v tujino? Ne poznaš seveda. Če bi ga poznal, sploh ne bi prišel k meni. Pogledj, tu je pravilnik, ki ga je sprejel delavski svet. Poudarjam zato, da boš vedel, da nimam nič pri tem. Pred sprejetjem je bil pravilnik v javni razpravi, tedaj bi lahko dal svoje pripombe, mnenja, dopolnitve ... A tega nisi storil in sedaj govori pravilnik proti tebi. Tu vidiš, natančno piše, kdo ima pravico službeno potovati v inozemstvo. Naj ti jih naštejemo: direktor, tehnični direktor, komercialni, sek ... , no in še nekateri vodilni. Lahko ti zagotovim, da vratar ni omenjen ... Ti je sedaj jasno?“

„Jasno že, toda ...“

„Poslušaj, brez toda! Odkrito ti povem, da bi ti, če bi bilo to odvisno od mene, dal potni nalog. Zaslužil si ga, dolga leta si

bil v tovarni, naj bi ti bil za nagrado. A ne morem, pa če bi mi bil rodni brat. Imam zvezane roke, vidiš takole ... Zvezalo mi jih je samoupravljanje ... Saj si za samoupravljanje, kaj?“

„Seveda sem ...“

„Saj sem vedel, da razumeš. Je že tako, kaj hočemo. Moja

dolžnost je, da ti dam še nasvet: lahko zahtevaš spremembo pravilnika. Napravi predlog, daj ga v javno razpravo in predlagaj delavskemu svetu, da sprejme spremembo. Jaz ne bi imel nič proti, vendar te kot prijatelja opozarjam. Saj veš, kakšni so ljudje ...“

„Vem, vem ...“

In tako se je vse končalo v obojestransko zadovoljstvo. Nič preprirov, vsi se razumemo. Drug drugemu bi radi pomagali, a ti prekleti pravilniki, ki nam kot Damoklejev meč bingljajo nad glavami, tega ne dovoljujejo ... Kaj hočemo, višja sila!

MARJAN MOŠKRIČ



— PA NE DA SI VSTALA OD MRTVIH?
I. Antič

MILADINA JE ZAČRTALA SVOJ JUTRI

Murska Sobota je bila pretekli dni slavnostno okrašena z zastavami in transparenti. Ulice prekmurske metropole so bile polne mladih, ki so prišli iz vse Slovenije. Življenjski utrip mesta je postal hitrejši. Povsod, na ulicah, v dvoranah in drugod se je kazala živahnost, ki jo lahko vzbudi samo mladina.

V Murski Soboti oziroma v Moravcih je bil od 2. do 4. oktobra 9. kongres Zveze socialistične mladine Slovenije. Številni delegati, ki jih je bilo na kongresu 480, so prišli tja že v petek zvečer. Prav tako gostje, ki jih je bilo preko 200.

Statutarni dogovor o organiziranosti in delovanju sindikatov in Zveze sindikatov v SRS

Člen 34.: V okviru osnovne organizacije sindikata deluje aktiv mladih delavcev, ki ga sestavljajo člani sindikata, stari do 27 let.

Aktiv mladih delavcev, ki je ob enem osnovna organizacija Zveze socialistične mladine Slovenije, deluje kot posebna oblika dela osnovne organizacije sindikata.

V sredo dopoldne se je kongres začel v Moravskih Toplicah s plenarnim zasedanjem. V uvodnem referatu je predsednik RK ZMS Ljubo Jasnič govoril o nadaljnji vlogi in akciji Zveze socialistične mladine Slovenije v izgradnji samoupravne socialistične družbe pri nas. Med drugim je poudaril, da se morajo prav mladi pojavljati povsod tam, kjer se vodi bitka za nadaljnjo socialistično izgradnjo.

Kot gost je na 9. kongresu ZMS govoril predsednik CK ZKS France Popit, ki je poudaril, da je mladina ustvarjalni in napredni dejavnik naše družbe in zato si komunisti ne želimo političnega skrbništva nad mlado generacijo. „Toda zavest mladih se ne oblikuje zunaj našega časa in prostora in brez vpliva dosedanjih družbenih odnosov,“ je med drugim poudaril tovariš Popit. „Nasprotno, naša mladina je vemo ogledalo gospodarske socialistične in idejnopolitične strukture naše družbe in zato močnejše, neposrednejše in bolj občuteno izraža vse tisto, kar se dogaja v naši družbi. Zato je Zveza komunistov dolžna, da postavlja

vprašanja, ki tarejo mlade, v središče družbene pozornosti.“

Na plenarnem zasedanju in v komisijah so številni delegati izražali svoja stališča do problemov, ki zadevajo razvoj naše socialistične družbe in še posebej vlogo mladih v njej. Tako so govorili o udejstvovanju mladih pri samoupravljanju, o izobraževanju, tako strokovnem kot idejnopolitičnem, o mladih v krajevnih skupnostih in samoupravnih interesnih skupnostih, o reorganizaciji mladinske organizacije, o problemih naših mladih delavcev, ki začasno delajo v tujini, o konstituiranju TOZD v naših delovnih organizacijah in vlogi mladih pri tem ter še o številnih drugih vprašanjih, ki so predvsem za mlade življenjskega pomena. Največ mladih razpravljavcev je govorilo o uveljavljanju nove ustave v praktično življenje.

Pogovarjal sem se z nekaterimi, ki so govorili na kongresu. Njihova zagnanost, revolucionarnost in doslednost v borbi za uveljavitev nove ustave je bila odraz razpoloženja večine naše mladine.

SIDA HORVAT je govorila o mladih, ki se zaposlujejo v tujini, predvsem o tistih, ki so doma ob meji in delajo v Avstriji le pet dni na teden. Takih je v Pomurju preko 600. V svoji razpravi je poudarila, da bi ZSMS morala mladim posvetiti več pozornosti predvsem v tem, da jim da možnost poklicnega usmerjanja in zaposlovanja doma. Kriza v sosednjih državah obeta, da bo za te mlade delavce treba najti delovna mesta v domačem kraju.

„Govorila sem iz lastne izkušnje,“ je dejala Sida, „kajti tudi sama že tri leta delam v Avstriji. Tja sem odšla takoj po končani osemletki, predvsem zato, ker doma nisem našla primerne zaposlitve.“

BRANKO BOGDAN je veterinarski tehnik iz Ljutomer, zaposlen pa je pri Sloviniu, TOZD VZK Ljutomer. Med drugim je tudi član izvršnega odbora občinskega sindikalnega sveta. Na kongresu je govoril predvsem o problemih dislociranih obratov, ki jih imajo v Ljutomerski občini še štiri in ki še vedno niso TOZD. Kot član komisije za samoupravne odnose pri občinskem sindikalnem svetu je predlagal, da še enkrat skrbno pregledajo analize in se pogovorijo z matičnimi podjetji, da bi tako našli rešitev za dokončno registracijo teh dislociranih obratov v TOZD.

„Za kongres mladine smo se

v Ljutomeru pripravili tako, da smo se sestali z vsemi predsedniki aktivov mladih delavcev. Pri tem smo ugotovili, da so prav dislocirani obrati v naši občini največji problem, saj zaposlujejo preko 300 ljudi. Res pa je, da je veliko mladih v naših kolektivih dokaj pasivnih do političnih in gospodarskih problemov.“

JOŽE KREBL je predsednik tovarniške konference mladine v Gorenju Velenje.

V svoji razpravi je govoril predvsem o samoupravnih odnosih v delovnih organizacijah. Pri tem je poudaril, da je tehnokratski aparat še vedno tisti najodločilnejši faktor, ki te samoupravne odnose na vse mogoče načine zavira. Prav ta pa ekonomske neuspehe pripisuje samoupravljanju.

Jože Krebl je govoril tudi o mladih delavcih, ki so sposobni in pripravljeni družbenopolitično delati v temeljnih organi-



V konkretno akcijo brez parol



Mladi, ki so se šli na svojem kongresu iz vseh krajev Slovenije, so razpravo nadaljevali tudi v odmoru. Kako tudi ne, saj so si imeli toliko povedati

zacijah združenega dela, vendar kaj kmalu dobe ponudbe in odidejo bodisi v OZD bodisi kot profesionalni politični delavci v občinske odbore ali pa še dlje. Tako sproti siromašijo kakršnekoli poskuse, da bi mladinske organizacije dobro delale v „bazi“, če tako imenujemo temeljne organizacije združenega dela. Vsi pa vemo, da je prav tam potrebna aktivnost mladih. Prav zavoljo vsega

tega je in mora tudi v bodoče biti ena najbolj bistvenih nalog mladinskih tovarniških konferenc, da spodbujajo mlade k različnim oblikam izobraževanja in da se borijo za možnost družbenopolitičnega usposabljanja.

„Široko izobraževanje vseh, predvsem pa mladih,“ je v razgovoru poudaril tovariš Krebl, „je torej ena naših osnovnih nalog v prihodnje. Predvsem pa

moramo mlade družbenopolitične delavce zadržati v TOZD.“

Na plenarnem zasedanju in v štirih komisijah je govorilo še veliko mladih delegatov o vseh problemih, ki zadevajo mlade v naši samoupravni socialistični družbi. Več o delu kongresa, o njegovih sklepih in resoluciji bomo zapisali v prihodnji številki Delavske enotnosti.

A. AGNIČ



Delegati slovenske mladine na plenarnem zasedanju kongresa v Moravcih

Ne kopicimo samo problemov predvsem jih rešujmo

Smo sredi boja proti... ciji, boja za stabilizacijo... za uresničevanje... Naša prva naloga je... organizacije ZK. Takšno... jevanje pomeni usposabljanje... komuniste idejnopolitično... in v vsakdanjih bojih... da bi znali bolje raz... razmere v svojem nep... nem okolju, na tej po... ustrezno sklepati, p... ukrepati in nato tudi... veriti, kako te sklepe... jejo. Toda eden prvih... je tudi, da so komu... brez odlašanja seznan... perečimi problemi... doma kot na tujem, ne... informiranje zamuja in... ostanejo samo dezinfor... cije in špekulacije dela... ga tiska.

Skratka, čas in svet... terem živimo, prinašata... in nova vprašanja. Gre... da komunisti najdejo... vore nanje pravočasno... to je pomembno opom... saj prevečkrat pro... samo kopicimo, ne pa... učinkovito razrešujmo... tem pogumno razkri... problema ni znamenje... sti, marveč predvsem... da se v temeljnih samou... njih celicah družbe sp... energija množic pod... stvom ZK, s čimer utip... tudi enotnost na po... ZKJ. Kaže pa, da takš... voj ni povšeči malom... nom, delu naše inteli... in uradništvu, ki mi... skrajnosti in skrajnost... vije roke nad samoupr... njem in kliče na po... administrativno central... ne posege, čez hip... ogreva za abstraktno... kracijo. Kjer so takšni... tudi v organizacijah Z... bo najbolj poslovi... To je nekaj misli Fran... tina, sekretarja izv... komiteja CK ZKS na z... razširjeni seji IK CK Z... je bila minuli teden v... boru.

IZ OSNUTKA SKLEPOV 8. KONGRESA ZSS

V sindikatih uresničevali tako... drovsko politiko, da... v delovanje vklju... čim več sindikalnih... nov. Zagotovili bomo... bodo vsa sindikalna... stva odražala ses... sindikalnega člana... kar še zlasti velja... udeležbo neposred... proizvajalcev, žens... mladih delavcev. Iz... bomo take, ki so za... svojih delovnih, stro... njih, moralnih in pa... njih kvalitet druž... ugledni in sposobni... se zavzemajo za ure... čevanje skupnih cil... in se stalno usposab... za te naloge ter im... čut odgovornosti za... ničevanje kratkoro... in dolgoročnih inter... članstva, za razvoj... družbe v resnično soci... upraven human soci... zem.

● PRVI USPEH PRIZADEVANJ DELOVNE SKUPNOSTI GRADBENEGA INDUSTRIJSKEGA PODJETJA VEGRAD VELENJE ZA REŠEVANJE STANOVANJSKIH PROBLEMOV DELAVCEV:

Ključni solidarnosti

Delovna skupnost Gradbenega industrijskega podjetja Vegrad iz Velenja je te dni slavila pomembno zmago. Ne gre toliko za delovno zmago, čeprav je v letu dni zgradila 40-stanovanjski blok, kot zmago enotnosti in prepričanja, da je mogoče s sodelovanjem vseh rešiti tudi najbolj zahtevne naloge.

Na priložnostni slovesnosti so pred dnevi v Vegradu razdelili odločbe in ključne za stanovanja 40 delavcem iz neposredne proizvodnje. To so prva družbena najemna stanovanja, ki so jih zgradili za delavce v Gradbenem industrijskem podjetju Vegrad Velenje, potem ko sta se Zveza komunistov in Zveza sindikatov odločno zavzela, da je treba pospešeno reševati stanovanjske probleme delavcev.

Ceprav so tudi že doslej vsako leto kupili nekaj družbenih najemnih stanovanj, pa so jih vse doslej namenili v glavnem za strokovne delavce ter za delavce iz upravnih služb, kar je spričo hitrega razvoja te organizacije združenega dela tudi kolikor toliko razumljivo. Delavci iz neposredne proizvodnje pa so morali na stanovanja čakati.

Zato je tudi razumljivo, da sta se organizaciji Zveze komunistov in Zveze sindikatov v podjetju odločno zavzeli za to, da je treba rešiti tudi stanovanjske probleme delavcev. Odločili so se, da bodo zgradili 40-stanovanjski blok za delavce. Ker pa je bilo v skladih premalo denarja, da bi lahko zgradili toliko stanovanj, so delovni skupnosti posredovali predlog družbenopolitičnih organizacij podjetja, da bi vsi zaposleni delali dve nedelji, izkupiček tega dela pa prispevali za gradnjo stanovanj za delavce. V to solidarnostno akcijo so se vključili vsi zaposleni in tako hkrati tudi potrdili pripravljenost za sodelovanje v prizadevanjih za prihodnje pospešeno reševanje problemov družbenega standarda zaposlenih, posebej delavcev iz neposredne proizvodnje.

Na priložnostni slovesnosti, ko so izročili odločbe in ključne za stanovanja 40 delavcem, je sekretar organizacije Zveze komunistov v Gradbenem industrijskem podjetju Vegrad Velenje inženir VENO SVOLJŠAK izrazil veliko željo tako družbenopolitičnih organizacij kot vseh zaposlenih, da ta 40-stanovanjski blok ne bi bil zadnji blok stanovanj, ki so jih zgradili za delavce iz neposredne proizvodnje.

(vš)

V OBJEKTIVU

Dobili smo prvi sodobni kontejnerski terminal

Javna skladišča letos praznujejo 20-letnico obstoja. Dejavnost, ki se je razvijala od leta 1954, je z izgradnjo skladiščnih prostorov za javne potrebe kot tudi za potrebe posameznih gospodarskih organizacij ljubljanskega področja in tudi slovenskih gospodarstev postala zelo pomemben in uspešen faktor tovrstne dejavnosti. 154 tisoč kvadratnih metrov zaprtih skladiščnih površin, kolikor jih imajo danes v ljubljanskih Javnih skladiščih, predstavlja kapacitete, ki jih lahko uvrščamo ne le kot največje tovrstno podjetje v državi, ampak med največja v Evropi.

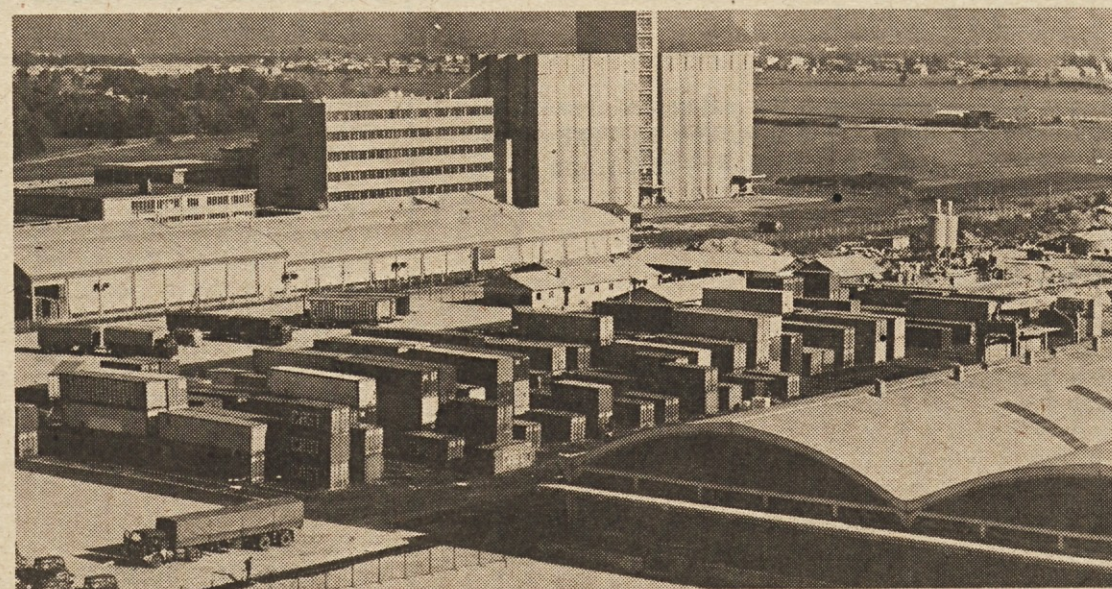
Moderen način transporta blaga se v svetu vse bolj poslužuje kontejnerjev (velikih zabojev, kamor se zлага blago in prevaža z vsemi transportnimi sredstvi, od proizvajalca do kupca, brez pretovarjanja), ki se hitro uveljavlja tudi v našem transportu, še posebej v trgovanju s tujino. Sodobnega terminala, kjer se ti kontejnerji, od katerih je vsak težak 15 do 18 ton, pretovarjajo iz železniških vagonov na avtomobilske prikolice in obratno, pa doslej pri nas nismo imeli.

Pred dnevi so v Javnih skladiščih dosežanim dejavnostim in prostorom dodali nov, sodoben opremljen kontejnerski terminal. Skladiščni prostor za kontejnerje obsega 10.500 kvadratnih metrov, skupaj s parkirnimi prostori pa 18 tisoč kvadratnih metrov površine. Kapaciteta skladiščnih prostorov je za 500 kontejnerjev. Ze sedaj pa jih imajo v skladišču poprečno 230. Vseeno pa zahtevajo v Javnih skladiščih, da kljub nenehnemu porastu kontejnerskega prometa pri nas njihove kapacitete zadostujejo za naslednja tri leta.

Najvažnejša pridobitev terminala je prav gotovo veliko najmodernejše premično dvigalo, ki manipulacijo s

kontejnerji opravlja pravzaprav igraje. Le dobrih pet minut potrebuje, da raztovori vagon in kontejner postavi na skladiščni prostor ali obratno. Z njim pa upravljata le dva delavca. Novo dvigalo, ki je pravzaprav roka terminala, je Javna skladišča veljalo 4,1 milijona dinarjev. Njegova zmogljivost pa je tako velika, da bo sposobno opraviti delo, ki bo še enkrat večje od sedanjega prometa.

V Javnih skladiščih pa imajo tudi že program za naslednji dve leti. Odločili so se še za veliko investicijo v letih 1974 do 1976 in sicer za izgradnjo nadaljnjih 80 tisoč kvadratnih metrov pokritih skladiščnih kapacitet, ki bodo na razpolago osnovni dejavnosti in tudi drugim gospodarskim organizacijam. Z gradnjo nove hale so že začeli.



Sodoben kontejnerski terminal, ki so ga odprli v Javnih skladiščih, — obsega skupaj s parkirnimi prostori 18 tisoč kvadratnih metrov

POGLABLJANJE SAMOUPRAVLJANJA IN ZDRUŽEVANJE — DVE VSEBINSKO ZAHTEVNI NALOGI KRANJSKEGA KOLEKTIVA, KI ŠE NIKOLI NI BIL NA REPU DRUŽBENIH DOGAJANJ

V Savi odločajo delavci

Delavci Save Kranj razpravljajo o treh pomembnih predlogih: povečanju števila TOZD, združevanju s petimi organizacijami in o vključevanju trgovine v Polikem

V delovni skupnosti Sava v Kranju so čas do 20. oktobra namenili obširni javni razpravi o teh predlogih, ki napovedujejo bistveno vsebinsko poglobljanje samoupravljanja in njegovo približanje delavcem ter nadaljnjo krepitev poslovne moči z združevanjem z drugimi gospodarskimi organizacijami, ki imajo podobne razvojne interese.

NAMESTO ŠTIRIH — OSEMNAJST TOZD

Med prvimi gospodarskimi organizacijami v Sloveniji so v Savi Kranj prilagodili svojo samoupravno organiziranost ustavnim spremembam. Ustanovili so 4 TOZD. Dosedanji razvoj pa je pripeljal tako daleč, da se lahko sedaj odločijo za ugotavljanje in delitev dohodka v manjših delovnih enotah in tako še bolj približajo odločanje delavcem. Tako je po pripravljem predlogu predvideno, naj bi se tri proizvodne temeljne organizacije združenega dela (tovarna avtopnevmatike, tovarna tehničnih izdelkov ter kovinsko-energetska in transportna dejavnost) delile na skupaj 16 TOZD. Za uresničevanje nekaterih skupnih interesov naj bi te TOZD zadržale nekaj vezi, ki bi jih opredelile njihove skupnosti.

Zunaj teh treh skupnosti naj bi bila TOZD prodajna organizacija Save, predlagana pa je še ustanovitev TOZD Izobraževalni center. V predlogu za TOZD v skupnosti TOZD kovinsko-energetske in transportne dejavnosti so že upoštevani obrati Puškarne Kranj, ki se je nedolgo tega odločila za vključitev v Savo.

SAVA V SRBIJI

Hkrati pa se s Savo v tem času združujejo še štiri druga podjetja, ki vidijo v tesnejšem povezovanju boljše razvojne možnosti. Zanimivo je, da sta med njimi tudi dve podjetji iz Srbije, pri katerih je mimo vseh ostalih prednosti, ki jih prinaša združevanje, zanimivo tudi to, da je na njunem področju še dovolj delavcev. Sava bo tako lahko širila proizvodni program, ki ga hudo pomanjkanje delavcev v Kranju ne dovoljuje.

KAJ NAVAJA SAVO IN PET PODJETIJ K ZDRUŽEVANJU?

V skupnosti TOZD Vulkan Niš naj bi razvijali proizvodnjo tehničnih izdelkov, ki bodo dopolnjevali program kranjske tovarne. V tem kraju naj bi uvedli tudi protektiranje avtomobilskih gum za potrebe južnega dela Srbije in Makedonije. V industriji gume Ruma je predvidena graditev tovarne traktor-ske pnevmatike, ki bo pomembna tudi za uresničevanje „zelenega plana“. Puškarne Kranj je za to gospodarsko skupnost posebno zanimiva zaradi dobre orodjarne. Totra Ljubljana namerava letos izdelati že 4 tisoč

ton izdelkov iz plastičnih mas, ki jim Sava v svojem razvojnem programu posveča precejšnjo pozornost. Kemična tovarna Moste vključuje enoto Protektor. Ob ustreznem skupnem programu razvoja na področju protektiranja v Ljubljani in Nišu bo mogoče zadostiti potrebam velikega dela jugoslovanskega tržišča. Ta tovarna bo z združitvijo lahko tudi bolje izkoristila svoje velike delovne prostore.

PROIZVODNA IN TRGOVINA POD ISTO STREHO

Tretji predlog, o katerem se danes teče v Savi javna razprava, pa napoveduje vključitev novih organizacij v združeno podjetje Polikem. Kot je znano, je bilo to podjetje ustanovljeno letos julija, ko so se vanj vključila proizvodna podjetja Color, Donit, Helios, JUB, Melamin, Sava, Svit in Jugocryl ter trgovsko podjetje Commerce. Polikem naj bi v kratkem naredil v procesu združevanja še drug pomemben korak s tem, da bi v svojem okviru zagotovil najtesnejše sodelovanje in sporazumevanje proizvodnje in trgovine. Pripravljen je predlog za to, da bi se vanj vključila še velika trgovska podjetja Astra, Chemo in Kemija — Impex. S to združitvijo bi se Polikem uvrstil med največje gospodarske organizacije pri nas, saj bodo imela vsa omenjena podjetja skupaj letos že 6 milijard dinarjev skupnega dohodka, z usklajeno razvojno politiko pa bodo lahko postala še pomembnejši dejavniki jugoslovanskega gospodarstva.

M. S.

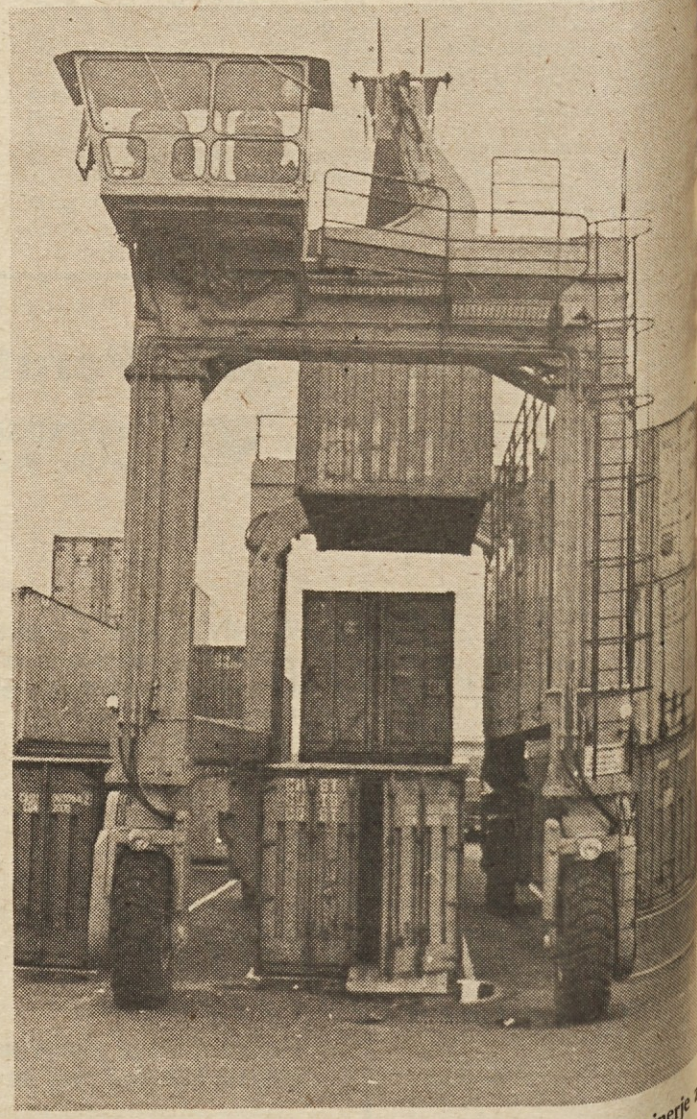
NAČRTI ZA NADALJNJI RAZVOJ KOROŠKE BAZENSKE KLAVNICE V OTIŠKEM VRHU PRI DRAVOGRADU:

Prodajali bodo doma

Koroška bazenska klavnica v Otiškem vrhu pri Dravogradu, ki je začela z delovanjem pred poldrugim letom, je bila prva skupna naloga več organizacij združenega dela in občinskih skupnosti na Koroškem. Pomen klavnice je precejšen, saj in bo tudi v prihodnje Dravski, Mežiški in Mislinški dolini prav živinorejci od osnovnih kmetijskih proizvodov.

Zal pa ob gradnji klavnice, v kateri lahko zakoljejo na leto okrog 3.000 ton govedine, ni bilo toliko denarja, da bi lahko v celoti uresničili investicijski program, je, da bi zgradili še hladilnico za globoko zmrzovanje mesa. Ker želijo na Koroškem omogočiti v prihodnje večji razmah živinoreje, sprejeli odločitev za dograditev bazenske klavnice v Otiškem vrhu.

Te dni končujejo z zbiranjem potrebne dokumentacije in sredstev za izgradnjo hladilnice za globoko zmrzovanje. Po prvih ocenah bo ta investicija veljala okrog 4,5 milijona dinarjev, zgrajena pa naj bi bila v sredi prihodnjega leta. Hkrati pa si prizadevajo, bi čimprej v celoti dokončali objekt v Otiškem vrhu, da bi zraven klavnice in hladilnice za globoko zmrzovanje postavili obrat za predelavo mesa. Na Koroškem so doslej preusmerili gospodarjenje na okrog 400 kmetijah. Izgradnja objektov ob bazenski klavnici v Otiškem vrhu pri Dravogradu pa lahko vpliva na še hitrejši razvoj preusmerjanja, saj bodo lahko v prihodnje koroški vinorejci vso blagovno proizvodnjo v živinoreji doma, na Koroškem.



Najsodobnejše dvigalo prenaša tudi do 30 ton težke kontejnerje lahko, kot bi se igral s kockami

Množično na 25 km dolgo pot!

Minulo nedeljo je organizirala Komisija za šport in rekreacijo pri sindikatih mesta Ljubljana v sodelovanju s TKS Ljubljana ter Temeljno telesno-sportno skupnostjo mesta Ljubljana mikavno množično kolesarsko akcijo, znano pod imenom „kolo – zdravo telo“.

Organizatorji velike prireditve je bilo podjetje Slovenija avto, ki je pripravilo VOZ VELO Ljubljana, predstavnika častnega odbora pa je bil Kovič, predsednik skupnosti mesta Ljubljana. Za ob razpisu je bilo jasno povedano, da bo kolesarska prireditev preložena za teden dni, kljub ne najboljšemu vremenu se je prireditev odločil štart. Ne glede na to, da so bili ljubitelji rekreacije in kolesa ostali na račun slabega vremena doma, je prireditev v celoti uspela, saj se je podalo na 25 kilometrov dolgo pot okoli Ljubljane blizu tisoč petsto kolesarjev oziroma natančno 1457 ljudi, med njimi kar 38 družin. Če bi bila nedelja sončna, bi bilo število udeležencev vsaj trikrat večje!

Kljub slabemu vremenu je prireditev lepo uspela. Dokazala

je, da imamo v Ljubljani veliko število ljubiteljev aktivnega razvedrila in da je kolesarjenje ne le ceneno in zdravo razvedrilo, temveč tudi zelo priljubljeno in, kar je najvažnejše, dostopno veliki večini ljudi. Saj za razvedrilo ni potrebno novo in najdražje kolo! Važno je, da ima človek kolo in da ima poleg kolesa še veselje do športa, do rekreacije! Torej, ne glede na slabo vreme, je prireditev lepo uspela, kar bo nedvomno botrovalo nadaljnjim podobnim akcijam . . .“ nam je povedal Janez Šmon, sekretar organizacijskega odbora.

Kolesarjenja okoli Ljubljane so se minulo nedeljo udeležili mnogi posamezniki, mladi in stari, moški in ženske, otroci, družine, skupine prijateljev in znancev. Res pisana družina, ki ji je bilo skupno pravzaprav edinole aktivno razvedrilo, veselje do mikavne rekreacije na planem. Najmlajša udeleženka prireditve, Jana Kern, je dopolnila komaj šesto leto, medtem ko je najstarejši kolesar, Stane Raznožnik, praznoval že 74. rojstni dan. Nekateri zatrjujejo, da je bil najmlajši udeleženec nedeljske kolesarske prireditve

star komaj tri leta. Res je: to je bil Uroš Knež, ki pa je „kolesaril“ na pomožnem sedežu očetovega kolesa! Najstarejša udeleženka izleta okoli Ljubljane je bila šestdesetletna Lucija Pavčnik, prav toliko let pa je imel tudi Janez Krese, ki je točno tisoči pripeljal v cilj. Torej, prireditve se ni udeležila le mladina!

Ob koncu naj še povemo, da so prejeli udeleženci kar 85 praktičnih nagrad, med njimi 15 koles. Bolj kot to pa je nedvomno vredna pobuda, da bi v prihodnje poskrbeli še za več takih in podobnih prireditev, ki bi ljudi spravile na plano in jih spodbudile k zdravemu aktivnemu razvedrilo!

Ul.

● NOVE MOŽNOSTI ZDRAVEGA ŠPORTNEGA RAZVEDRILA V TIVOLIJU

V Ljubljani nova »telovadnica v naravi«

Nekaj sto metrov od strogega centra Ljubljane je zrasla nova steza za trim oziroma pravcati športno-rekreacijski park. Ker ima slovenska metropola na splošno še veliko premalo športnih objektov, bo nova „telovadnica“ v Tivoliju dobrodošla tako mladim kot tudi starejšim ljudem, saj jim prinaša povsem nove možnosti zdravega športnega razvedrila.

Novo stezo za trim je trasiral Branko Žugelj, sekretar ObZTK Ljubljana-Center, ki nam je ob otvoritvi novega športnega objekta povedal naslednje: „Pri planiranju steze sem se nekoliko ravnal po parku trima v Ruesselsheimu pri Frankfurtu. Tamkajšnji park ima sicer še naprave za otroke, toda le-te so tudi na cilju naše steze, to je na telo-

vadišču v Tivoliju. Park trima pri Frankfurtu ima še kolesarsko stezo in nekaj več vadbenih naprav in boljše garderobe s sanitarijami. Slednje so ob telovadišču v Tivoliju le začasne, ker so nove garderobe in sanitarije predvidene ob trim kabinetu, ki bo urejen v okviru novih telovadnic na telovadišču Partizana Narodni dom. Za obiskovalce nove steze trim bo vsak torek med 16. in 17. uro brezplačen zdravniški pregled v športni ambulanti dvorane Tivoli . . .“

Kartončke za novo ljubljansko telovadnico v naravi bo v prihodnjih dneh moč dobiti v prodajalnah NAMA, v trgovinah s športno opremo, pa tudi pri recepcijah ljubljanskih hotelov.



V LJUBLJANI SO BILE PRVE ŠPORTNE IGRE ŽELEZNIČARJEV JUGOSLAVIJE

PRVAK ŽG LJUBLJANA

Letos je prvič sledilo republiškim športnim tekmovanjem jugoslovanskih železničarjev tudi tekmovanje železničarjev na najvišji ravni. Minulo soboto so bile namreč v Ljubljani, na stadionu Železničarskega športnega društva Ljubljana prve športne igre železničarjev Jugoslavije.

V prelepem sončnem vremenu, ki je visoko dvignilo razpoloženje nastopajočih, so se za najvišja mesta potegovali špor-

tniki ŽG Ljubljana, ZTP Skopje, ŽTP Beograd, ŽTP Zagreb in ŽTP Sarajevo. Skratka, v Ljubljani se je zbrala vsa železničarska športna elita, ki je na igriščih dokazala, da je prav med železničarji veliko odličnih športnikov, za katerimi stoji množica ljudi, ki jim je postalo aktivno razvedrilo že vsakdanja potreba.

Na finalu v Ljubljani se je torej pomerilo za najvišje naslove več kot 300 športnikov, ki so

tekmovali v kegljanju, malem nogometu, namiznem tenisu, odbojki, orientacijskem pohodu, streljanju in šahu. Vsa tekmovanja so bila izredno zanimiva, saj so bile ekipe na moč izenačene, kar ne navsezadnje dokazujejo tudi končni rezultati.

„Vsi skupaj že dolgo vemo, da rekreacija ni samo zabava . . .“ je na igrah poudaril inž. Ciril Mravlja, predsednik poslovnega odbora Železniškega gospodarstva Ljubljana. „Prevladalo je spoznanje, da je rekreacija vsakdanja potreba delovnega človeka, saj je aktivno razvedrilo pomemben element zdravja, delovne uspešnosti in produktivnosti. Zato čedalje bolj prevladuje spoznanje, da mora postati skrb za rekreacijo sestavni del poslovne, zlasti pa kadrovske politike sleherne delovne organizacije. V Železniškem gospodarstvu Ljubljana smo napravili prve korake na tem področju že pred leti. Danes si prizadevamo, da bi po-

stala rekreacija dostopna slehernemu članu delovnega kolektiva. Naša želja je, da bi množično zajela vse delavce, saj bi si tako nabrali novih moči za uspešno izpolnjevanje vsakdanjih nalog. Zastavljenih ciljev na tem področju sicer še nismo dosegli, ker razpolagamo še vedno s skromnimi objekti za rekreacijo in aktivno razvedrilo. Prizadevamo pa si, da bi uspeli tudi na tem področju in tako kot doslej, bomo tudi v prihodnje zastavili vse sile, da bi postala rekreacija zares sestavni del vsakdanjega življenja slehernega železničarja v Sloveniji in Istri. Veseli nas, da je prišlo do prvih športnih iger železničarjev Jugoslavije prav v Ljubljani, saj pomeni to priznanje za nas novo spodbudo pri naših naporih za uveljavljanje množične rekreacije!“

Odbor za rekreacijo pri Železniškem gospodarstvu Ljubljana, ki je bil organizator letošnjega športnega srečanja na najvišji ravni, je opravil svojo nalogo več kot dobro. Seveda pa je uspehu velike športne manifestacije v precejšnji meri botrovalo tudi zares lepo sončno vreme.

In kdo se je na prvih igrah najbolje odrezal? Kdo drugi kot domačini, ki so v skupni uvrstitvi nabrali kar 39 točk! Sledje: 2. ŽTP Beograd 34, 3.

ŽTP Zagreb 34, 4. ŽTP Sarajevo 34 in 5. ŽTP Skopje 16 točk.

-a.

Tradicionalno športno srečanje rudarjev Idrije in Mežice

28. in 29. septembra je bilo v Idriji III. tradicionalno športno srečanje rudarjev Rudnika živega srebra Idrija in Rudnika živega srebra Mežica. To športno srečanje je že tradicionalna oblika zблиževanja članov kolektiva teh dveh slovenskih rudnikov, saj se poleg športnih tekmovanj rudarji pogovorijo o problemih, ki so skupni za vse, in o načinu dela, katero tega pa še preživijo marsikatero prijetno uro v vedrem razpoloženju po težkem vsakodnevem delu v jami. Letošnje tekmovanje je poteklo v sedmih športnih panogah. Posamezni rezultati pa so naslednji:

Kegljanje: 1. Idrija 772, keg-
ljanje, 2. Mežica 756 (bobrbene
10-članska ekipa); šah: 1.
Idrija 5,1/2, 2. Mežica 4 1/2;
namizni tenis: 1. Idrija 5, 2.

Mežica 0; odbojka: 1. Mežica,
2. Idrija; streljanje: 1. Idrija
1476 krogov, 2. Mežica 1270
krogov; nogomet: 1. Mežica, 2.
Idrija; vlečenje vrvi: Idrija.

Skupni zmagovalec srečanja je postala ekipa rudnika živega srebra Idrija, ki je osvojila 10 točk (ekipa rudnika Mežica 4 točke). Ekipa idrijskega rudnika je tako kot prva osvojila prehodni pokal obeh sindikalnih organizacij.

V skupnem pogovoru je bila izražena želja, da bi to srečanje pritegnilo tudi športnike ostalih slovenskih rudnikov in da bi organizirali športne igre rudarjev Slovenije.

Srečanje, ki ga je pripravila komisija za šport in rekreacijo pri sindikalni organizaciji RŽS, je bilo dobro organizirano in je zadovoljilo vse nastopajoče.

RENAT ŠKARABOT



Kdo bo najhitrejši . . .? Naš posnetek je z nedeljske rugby tekme za pokal maršala Tita med moštvoma Lokomotive in ljubljanskega Bežigrada, ki se je končala z rezultatom 3:0 v korist Lokomotive. (Foto: A. Ul.)

Tokrat zares: možnost za delavski turizem

Zamisel naj bi dokončno uresničila posebna samoupravna interesna skupnost

V prostorih hotela „Punta“ je bil konec septembra posvet o izgradnji delavskega turistično-rekreacijskega centra v Fiesi. Pobudnik posveta je bil Republiški odbor sindikata gradbenih delavcev Slovenije, ki je priložil vabilu za posvet tudi informacijo o dosedanjem delu iniciativnega odbora v zvezi z izgradnjo DTRC v Fiesi.



Andrija Vlahovič

Posveta so se udeležili številni predstavniki zainteresiranih delovnih organizacij ter institucij, ki se neposredno ali posredno ukvarjajo s problematiko turizma, in seveda zastopniki družbenopolitičnih organizacij. Pri vsem tem je najbolj razveseljivo to, da ne gre za „prvi korak“ iniciativnega odbora, temveč za široko in dobro zastavljeno akcijo, ki bo, vsaj kot kažejo dosedanja rezultati, obrodila lepe sadove. Omenjeni posvet naj bi pripomogel le k načrtnejšemu nadaljnjemu delu in s tem tudi k uskladitvi številnih interesov. Predvsem uskladitvi interesov tistih delovnih kolektivov, ki bi radi poskrbeli za rekreacijo svojih zaposlenih, pa doslej te možnosti niso imeli...

OBOČJE FIESE REZERVIRANO ZA DELAVSKI TURIZEM

„Po sklepu predsedstva Republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev Slovenije smo pričeli iskati primerne površine za izgradnjo skupnega rekreacijskega in počitniškega centra nekje na naši obali...“, nam pripoveduje Andrija Vlahovič, sekretar omenjenega odbora. „Da bi bili v svojih prizadevanjih kar najbolj uspešni, smo imenovali poseben iniciativni odbor, ki naj bi proučil vse možnosti za izgradnjo omenjenega rekreacijskega centra. Organizirali smo več posvetov in ugotovili, da bi lahko zgradili večji rekreacijsko-počitniški center v Fiesi za jezerom. Območje Fiese je namreč rezervirano za delavski turizem. Urbanisti so tudi izračunali, da bi na tem območju lahko zgradili nove počitniške objekte s približno 600 ležišči, kar bi nam zelo ustrezalo. Na območju Fiese so nadalje planirani tudi številni skupni počitniški oziroma rekreacijski objekti, kot so, denimo, pokriti bazeni z ogrevano morskovo vodo, trim steze, trim kabineti, večstevna avtomatična kegljišča, balinišča, športna igrišča, čolnarna, izposojevalnica športnih rekvizitov in drugi podobni objekti, ki bi nedvomno veliko prispevali k razvoju delavskega turizma na tem lepem koščku slovenske obale...“

SAMOUPRAVNA INTERESNA SKUPNOST

Člani iniciativnega odbora za izgradnjo skupnega rekreacijskega centra so se domenili, da bi vso zamisel uresničili s pomočjo formiranja samoupravne interesne skupnosti za odih in rekreacijo gradbenih delavcev. Z udeležbo pri financiranju gradnje počitniškega naselja bi si vsak koristnik zagotovil trajno pravico do določenega šte-

vila postelj, ki bi jih v času, ko sam zanje ne bi bil zainteresiran, lahko oddajal tudi drugim.

„S tem v zvezi smo že na pomlad sestavili anketna vprašanja, ki smo jih poslali vsem organizacijam združenega dela, organiziranim v Biroju gradbeništva Slovenije...“, nadaljuje Andrija Vlahovič. „Želeli smo zvedeti odgovore na vrsto vprašanj, ki so se porajala ob snovanju našega načrta, da bi potlej pri gradnji upoštevali kar največ želja oziroma da bi široko zasnovana akcija zares dosegla svoj namen. Nedvomno gre za precejšnjo investicijo, ki se bo po mnenju vseh lepo obrestovala, če bomo že na samem začetku vse skupaj premišljeno in dobro zastavili...“

ŽE NA ZAČETKU VELIKO ZANIMANJE

Odgovori na anketna vprašanja so zelo zanimivi. Posebno zato, ker kažejo na veliko zanimanje za izgradnjo počitniškega naselja v Fiesi in drugič, ker se

zainteresirani odločno zavzemajo poleg vsega tudi za gradnjo tistih dodatnih rekreacijskih oziroma počitniških objektov, ki so še vedno večini naših počitniških domov zelo tuji, ljudem pa nujno potrebni.

Že na samem začetku se je kar 15 organizacij združenega dela odločilo za sodelovanje pri izgradnji delavskega turistično-rekreacijskega centra v Fiesi. S tem ima iniciativni odbor na svojem „spisku“ že petnajst interesentov, ki se ogrevajo za gradnjo blizu 230 ležišč, seveda z vsem potrebnim udobjem in dodatnimi objekti.

„Iz odgovorov na anketo smo razbrali, da se je večina interesentov opredelila za hotelski način gradnje, približno tretjina pa za gradnjo bungalovov. Ob tem je zanimivo, po svoje pa zelo razumljivo, da si večina želi kar največ ugodja: v sobah tekočo hladno in toplo vodo, opremljeno klubsko sobo s TV sprejemnikom, pokrit bazen z ogrevano morskovo vodo, večstevno avtomatično keg-

ljišče, prostor za namizni tenis, najrazličnejša igrišča, savno, izposojevalnico športnih rekvizitov itd. Skratka, ljudje se ne zadovoljujejo več le s sobo in menzo. Želijo si nekaj več, svoje počitnice si zamišljajo že precej drugače kot pred leti! Z vsem tem moramo seveda računati in želje zaposlenih pri uresničevanju načrtov tudi kar najbolj dosledno upoštevati...“, meni sekretar Vlahovič.

Iniciativni odbor je ponudil sodelovanje pri gradnji velikega rekreacijskega centra tudi organizacijam, ki že imajo svoje počitniške kapacitete v Fiesi, Piranu in Portorožu. Pričakuje namreč, da si marsikdo želi okrepiti svoje počitniške zmogljivosti, saj interes za letovanja iz leta v leto narašča.

NOVO NASELJE NAJ BI IMELO BLIZU 600 LEŽIŠČ

Na posvetu v Piranu so se domenili, da bi razpis za sodelovanje pri izgradnji DTRC v Fiesi

še letos ponovili. Možnost sodelovanja naj bi imele poleg gradbenih tudi druge organizacije združenega dela.

„Na območju Fiese je planirano še za kakih 600 ležišč, to je obenem tudi tisto, kar bi nam pri uresničitvi naših načrtov najbolj ustrezalo. Če se ne bi splačalo graditi, za objekte ni prostora. Pri vsem tem moramo namreč tudi upoštevati, da moramo ističasno šiti še številna odprta vprašanja infrastrukture, zato si gradnja manjšega števila kapacitet kakor ne moremo privoščiti. No, vse kaže, da bo interesentov dovolj, saj so načrti zelo privlačni. Že na pomlad bomo ustanovili ustrezno samoupravno interno skupnost za odih in rekreacijo delavcev, ki bo namreč ljevala z našim delom in, če vse po sreči, bomo že čez nekaj let dni zasadili prvotno idejo...“, smo zvedeli na posvetu pri gradbenih delavcih Slovenije. A. ULČAR



Na območju Fiese bo zrasel sodoben delavski rekreacijsko-turistični center z blizu 600 ležišči in vsemi pripadajočimi objekti, ki štejejo danes sodobno urejenim turističnim naseljem. Za uresničitev omenjenega načrta so se odločili slovenski gradbinci. In kdo jih bo posnemal...?



Sredi poletja so delavci ljubljanskega Gradisa zaprli eno najbolj prometnih križišč v Sloveniji, to je križišče pri Ajdovščini v centru Ljubljane. V dobrih štirih mesecih bodo zgradili zbiralni kolektor in podhod za pešce pod Titovo cesto. Zahtevna gradnja kolektorja in podhoda poteka po predvidenem načrtu, čeprav se je nekajkrat že malce „zataknilo“.

Inž. Viljem Štrukelj, vodja gradbišča, nam je povedal: „Najprej smo imeli težave pri odstranjevanju stare tramvajске proge. Na nekaterih delih smo morali razstreljevati, kar seveda prej nismo načrtovali, vendar se zavoljo tega gradbeni rok ni podaljšal. Potem, ko smo odstranili vrhno plast ceste, smo našli na zelo zanimive arheološke najdbe. Na tem mestu je namreč v časih Emone potekala trgovska pot. Ker so takrat pokopavali umrle kar ob poti, smo našli na številne lepo ohranjene skelete iz približno tretjega in četrtega stoletja. Poleg grobov smo našli tudi stare kovance, ki so za arheologe prav tako zelo zanimivi. Čeprav so arheološke najdbe predvideli že pred pričetkom del in smo zavoljo tega namensko planirali nekaj dodatnih gradbenih dni, so se arheološka dela le nekoliko zavlekla, ker so bile plasti najdb globlje, kot so pričakovali. Ne glede na vse to poteka gradnja kolektorja in podhoda po predvidenem načrtu.“

Tako torej lahko računamo, da bomo do zime dobili podhod pod enim najpomembnejših ljubljanskih središč. In če ga bodo uredili tako, kot je na primer urejen v Beogradu, bo to za naše glavno mesto lepa pridobitev.

DE

DELAVSKA ENOTNOST

POSEBNA IZDAJA
OB GOSTINSKO-
TURISTIČNEM ZBORU
OKTOBER, 1974

IZ VSEBINE:

- Odločanje o delitvi dohodka TOZD
- Delovanje samoupravnega sporazuma v prvem polletju 1974
- Uresničevanje zaključkov XXI. gostinsko-turističnega zbora
- Program dela republiške sindikalne konference delavcev gostinstva in turizma za leto 1974
- Potrebe in možnosti organiziranja tekmovanj gostinskih in turističnih delavcev Jugoslavije

Gostinsko — turistični zbor 1974

Tematika uvodnega dela letošnjega XXII. gostinsko-turističnega zbora »Odločanje o delitvi dohodka temeljne organizacije združenega dela« naj bi istočasno spodbudila razpravo o problemih delitve in ustvarjanja dohodka, zato v njej poudarjamo odvisnost dohodka TOZD od stopnje razvitosti samoupravnih odnosov. K tej osnovni temi dodajamo zaradi njene zaokroženosti še prikaz delovanja samoupravnega sporazuma v prvem polletju 1974, ki ga je pripravila skupna komisija podpisnic samoupravnega sporazuma.

Ker smo dolžni poročati tudi o uresničevanju sklepov lanskega zbora, ki je obravnaval pogoje za oblikovanje TOZD in vzpostavljanje različnih oblik združenega dela, podajamo pregled opravljenega dela s tega področja.

Da bi bil sleherni član sindikata seznanjen z načrtom dela, ki ga je sprejela Repub-

liška sindikalna konferenca delavcev gostinstva in turizma, in da bi tako laže usmerjal delo in obvezoval svojega delegata za opravljanje nalog, prilagamo tudi program dela republiške sindikalne konference.

V gradivu za razpravo objavljamo tudi predlog o organiziranju zveznega gostinsko-turističnega zbora zato, da bi se udeleženci izrekli o sami zamisli, preden bi o njej odločali delavci v organizacijah združenega dela.

Vse teme, ki so zajete v tem gradivu, so namenjene razpravi, zato želimo, da bi v njej sodelovalo čimveč udeležencev in tako usmerilo delo vseh dejavnikov s področja gostinstva in turizma v obdobju, ki je pred nami.

Predsedstvo Republiške
sindikalne konference
delavcev gostinstva
in turizma

Odločanje o delitvi dohodka TOZD

Tovarišice in tovariši!

Za vsebino uvoda v letošnji GTZ, ki govori o delitvi dohodka, smo se odločili zaradi neodložljivih nalog, ki nas čakajo na tem področju, predvsem pa zavoljo tega, da ponovno poudarimo nujnost razvijanja samoupravnih odnosov, če hočemo dosegati večjo ekonomičnost in produktivnost dela. Istočasno z zahtevami po uresničevanju pravic do odlo-

čanja pa poudarjamo, da je obseg teh pravic odvisen od velikosti ustvarjenega dohodka v združenem delu. K takšnemu pristopu nas vodita tudi sedanji politični in gospodarski položaj, položaj, v katerem je potrebna uveljavitev vseh tistih dejavnikov, ki lahko prispevajo k izboljšanju dela in gospodarjenja ter k utrditvi gospodarskega položaja.

V uvodu v lanskoletni XXI. gostinsko-turistični zbor smo

opredelili nekatere naloge in sprejeli napotke v zvezi z oblikovanjem temeljnih organizacij združenega dela. Naša pglavitna naloga je bila oblikovati temeljno organizacijo združenega dela kot osnovo za vse oblike združevanja dela in sredstev, v kateri naj delavci upravljajo s sredstvi družbene reprodukcije, urejajo medsebojne odnose in odločajo o dohodku, ki ga ustvarjajo.

Lahko trdimo, da smo v tem

enoletnem obdobju v organizacijah združenega dela s področja naših dejavnosti izoblikovali le bolj ali manj trdne formalne okvire, v katerih ostaja dograjevanje samoupravnih odnosov delavcev v združenem delu naša bodoča naloga. Pred nami je torej pglavitni cilj, uveljaviti dejansko, neposredno odločanje delavcev o pogojih dela in o sredstvih, ki so jih ustvarili.

Ustava namreč zahteva, „da o celotnem dohodku kot rezultatu skupnega dela delavcev v temeljni organizaciji združenega dela in celotnega družbenega dela, doseženem v različnih oblikah združevanja dela in sredstev, na podlagi delovanja tržnih zakonitosti in na samoupravni podlagi družbeno določenih pogojev za pridobivanje dohodka, odločajo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela v skladu s svojimi ustavnimi pravicami in odgovornostmi do drugih delavcev v združenem delu in do družbene skupnosti v celoti.“ Dalje je v ustavi rečeno, da „dohodek, ki ga skupaj dosežejo temeljne organizacije združenega dela z združevanjem dela in sredstev, razdelijo v celoti med seboj glede na delež, ki so ga prispevale, in sicer po merilih, ki jih določijo s samoupravnim sporazumom.

— V temeljni organizaciji združenega dela dosežen dohodek je materialna osnova za pravico delavcev, da odločajo o pogojih svojega dela in o delitvi dohodka ter da pridobivajo osebni dohodek.“

Zahtevo po uresničevanju tako zapisanih ustavnih pravic delavcev v temeljni organizaciji združenega dela je treba gledati predvsem z vidika ustvarjalnega dela in smotrnega gospodarjenja. Kadar je namreč delavec tudi gospodar nad pogoji in rezultati svojega dela, ga to spodbuja k razvijanju lastnih delovnih sposobnosti, k boljšemu delu in gospodarni porabi sredstev, torej k smotrnemu razpo-





Tekmovanje v pogrinjkih je vedno atraktivno

laganju z vsem, kar je ustvaril. Pri tem je seveda jasno, da delavec ne more le sam, kot posameznik, uresničiti pravice odločanja o svojem delu in rezultatih dela, marveč, da o tem lahko odloča samo skupno z drugimi delavci v združenem delu.

Dejstvo, da delavci v sleherni TOZD sami nosijo tudi posledice svojega odločanja in da so njihove pravice odvisne od ustvarjenih sredstev, pomeni spodbudo in osnovo za gospodarno obnašanje delavcev v sleherni delovni organizaciji. Zato hkrati, ko delavci delajo v lastnem interesu, opravljajo tudi tisto, kar je splošen družbeni interes. Vendar pa novi sistem odločanja delavcev o dohodku v TOZD ne more postati „zasebna“ stvar delavcev, ker gre za odločanje o družbenih sredstvih in dohodku, ki je rezultat skupnega združenega dela. Odločanje o rezultatih dela z družbenimi sredstvi je torej družbena funkcija delavcev, ki vključuje tudi odgovornost delavcev v vsaki TOZD do delavcev v drugih organizacijah in do družbe kot celote. Iz teh izhodišč izhaja ustavno določilo, da delavci v TOZD odlo-

čajo pravzaprav tako, da določajo osnove in merila za razporejanje dohodka ter osnove in merila za delitev sredstev, namenjenih za njihove osebne dohodke. Ta merila pa določajo na demokratičen način, po poti samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja, v katerem se zahteva sodelovanje in odločanje slehernega delavca.

Posebno aktivno vlogo in odgovornost ima v procesu sporazumevanja in dogovarjanja o skupnih osnovah sindikat, ki mora izoblikovati o tem lastno politiko na podlagi sodelovanja vsega svojega članstva. V tem procesu se mora sindikat boriti predvsem za zagotovitev take delitve, ki je zasnovana na načelu delitve o delu, da se torej posamezniku glede na njegov delovni prispevek prizna ustrezen del skupnih rezultatov dela. Edino taka delitev namreč spodbuja delavca, da s svojim delom čimveč prispeva k skupnemu delu in upravljanju. Enako zavzeto pa se mora sindikat pri tem boriti tudi proti stališčem, da vse razlike v dohodku v posameznih TOZD, ki nastajajo zaradi različnih pogojev za delo in ustvarjanje dohodka, pripadajo edino delov-

nemu prispevku delavcev v teh organizacijah. Taka sredstva je treba, kot to zahteva tudi ustava, usmerjati v krepitev materialne osnove združenega dela. To pomeni, da je treba tisti delež sredstev, ki ni plod le našega delovnega prispevka, temveč nastane zaradi ugodnejših pogojev poslovanja, usmerjati tako v nove investicije v lastni TOZD oziroma OZD, kot tudi v krepitev družbenega standarda sploh.

Vendar pa morajo biti tudi ta sredstva in dohodek v pristojnosti odločanja delavcev v temeljni organizaciji združenega dela. Tudi tedaj, ko delavci TOZD združujejo sredstva v različnih oblikah, morajo vselej vedeti, da so to združena sredstva in da je njihova neodtujljiva pravica, da o skupno ustvarjenem dohodku neposredno odločajo v TOZD.

Ko ustava govori o aktivni vlogi sindikata v samoupravnem sporazumevanju, poudarja, da ima sindikat pravico dajati po-



Tek s pladnji



bude in predloge za sklepanje samoupravnih sporazumov in da lahko začne postopek za ponovno obravnavanje že sklenjenega samoupravnega sporazuma, če meni, da se z njim kršijo samoupravne pravice delavcev in družbeno-ekonomski odnosi, ki jih določa ustava. To pomeni, da mora biti sindikat pobudnik in organizator samoupravnega sporazumevanja, in da se mora boriti za uveljavitev delavčevih neodtujljivih pravic v sporazumih, saj prevzema za to tudi odgovornost. Zato mora sindikat svoje delovanje usmeriti že, v sam postopek za sklenitev samoupravnega sporazuma, s katerim se urejajo medsebojna razmerja delavcev pri delu in v postopek za določanje osnov in meril za razporejanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke, ter v vse ostale faze sporazumevanja in končno, da sporazume tudi podpiše. Sistem samoupravnega sporazumevanja o delitvi dohodka je torej organizirano delovanje, v katerem ima sindikat zelo odgovorno nalogo, da vodi jasno usmerjeno družbeno akcijo.

Poleg sindikata imajo v sistemu samoupravnega sporazumevanja določeno vlogo tudi družbenopolitične skupnosti. Te imajo nalogo pospeševati samoupravno sporazumevanje in sodelovati v družbenih do-

govorih. V primerih, ko pride do porušanja odnosov v delitvi, pa se lahko neposredno vmeša tudi država, zato da podvzame ukrepe za uresničevanje načela delitve po delu in da odpravi motnje v družbeni reprodukciji.

Določanje osnov in meril ter usklajevanje delitve, ki jo moramo uresničevati s samoupravnim sporazumevanjem, se lahko uresničuje v različnih oblikah in na različnih ravneh. Izhajajoč iz ustavnih načel se samoupravno sporazumevanje uresničuje v prvi vrsti v temeljni organizaciji združenega dela, v skupnosti teh organizacij, v organizaciji in sestavljeni organizaciji združenega dela, šele nato pa v širši družbeni skupnosti. V tem smislu lahko sporazum sprejmejo temeljne organizacije iste dejavnosti na ožjem ali širšem področju, TOZD različnih dejavnosti v okviru določenega območja in izven teritorialnih okvirov, vendar izključno na načelih svobodnega združevanja dela in sredstev.

Osnovni kriteriji, ki določajo vrsto sporazuma (n.p. sporazum grupacije, veje, sporazum med različnimi dejavnostmi, teritorialni sporazum) morajo seveda biti določeni v samem pristopu k sporazumevanju, medtem ko mora vsebina sporazuma nastajati v procesu sporazumevanja. S tem so zagotovljene širše možnosti sporazu-

mevanja samega in pa večjega povezovanja združenega dela zaradi usklajevanja posameznih in skupnih interesov delavcev v temeljnih organizacijah.

Konkretno uveljavljanje novega sistema delitve osebnih dohodkov zahteva, da v organizacijah združenega dela izdelajo metode in kriterije vrednotenja delovnih mest, praksa pa celo terja, da pristopijo tudi k vrednotenju delovnih nalog, saj jasne naloge lahko veliko pripomorejo k doseganju boljših delovnih uspehov posameznih delavcev in skupin. Da bi začeli realizirati sistem delitve osebnega dohodka v TOZD po rezultatih dela, bi morali, če to še ni opravljeno, sprejeti sporazume o sistemizaciji delovnih mest in njihovem vrednotenju, spremeniti način dosedanjega sprejemanja letnih poslovnih načrtov, tako da bodo v njih razvidne samoupravno določene skupne obveznosti in naloge v TOZD, ter sprejeti samoupravni sporazum o usmerjanju dohodka in delitvi osebnih dohodkov. Pri tem so dolžne sindikalne organizacije prevzeti pomembne obveznosti glede zagotavljanja osnov in meril za pravilno vrednotenje dela in rezultatov dela. Poskrbeti morajo tudi, da delavci o teh merilih neposredno odločajo, da se njihove odločitve ustrezno vnesejo v samoupravne

akte TOZD in da te akte delavci sprejmejo na najbolj demokratičen način.

Prav na področju dograjevanja samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov na novih ustavnih osnovah v naši panogi zamujamo, s čimer še naprej ohranjamo stare delitvene odnose, v katerih delavci odločajo le o delu dohodka, ne da bi bili pri tem sploh seznanjeni s celotno obremenitvijo ustvarjenega dohodka in ne da bi mogli bistveno vplivati na višino dela dohodka, ki ga skozi menjavo dela namenjajo za splošno porabo (za zdravstvo, šolstvo, kulturo, telesno kulturo itd.).

Zato je naša naloga, da čimprej na samoupravni osnovi uveljavimo načelo, po katerem bo delavec odločal o delitvi celotnega dohodka TOZD in da na tej osnovi zgradimo nove osnove sporazuma o razporejanju dohodka in delitvi osebnih dohodkov po delu. V ta namen moramo spodbuditi bolj zavzeto delovanje zborov udeležencev samoupravnega sporazuma in komisij, ki naj pripravijo načrte za skupno sporazumevanje na novih, ustavnih osnovah.

Ker je, kot smo že poudarili, ustavna pravica delavcev, da neposredno odločajo o dohodku v celoti in ne le o delu, ki ga namenjajo za osebno in skupno



Kulinarične razstave so vedno najbolj obiskovane prireditve na GTZ

porabo v temeljni organizaciji zduženega dela ter za razširitev njene materialne osnove, moramo zagotavljati, da so vsa sredstva, ki se namenjujejo za zagotavljanje socialne varnosti in družbene enakosti delavcev, samoupravno dogovorjena s sporazumi in dogovori v okviru občine oziroma regije. V letošnjem letu je bil ustvarjen določen premik pri zajemanju dohodkov za splošno in skupno porabo, saj je bilo za zagotovitev teh sredstev uvedeno sporazumevanje. Razmejeni sta bili tudi splošna in skupna poraba tako, da so bile vse naloge, ki so bile prej financirane kot splošna poraba, prenesene v programe samoupravnih interesnih skupnosti, torej v skupno porabo. Vendar pa ne moremo trditi, da je odločanje o tem potekalo tako, da bi imeli delavci možnost znatno vplivati na del dohodka, ki so ga namenili za splošno porabo (del dohodka, ki ga izločamo v obliki različnih dajatev in obveznosti). Taka praksa terja, da sistem odločanja o razporejanju dohodka razširimo na celoten dohodek in da ga poenotimo. Naša naloga je torej, da še bolj odločno prodremo v procese družbenega dogovarjanja, s katerim organizacije zduženega dela, zbornice in druga splošna združenja, samoupravne interesne skupnosti, druge samoupravne organizacije in skupnosti, sindikati in druge družbenopolitične organizacije zagotavljajo in usklajujejo samoupravno urejanje družbenoekonomskih in drugih odnosov, ki so širšega skupnega pomena za udeležence dogovora oziroma, ki so splošnega družbenega pomena. Sindikat kot podpisnik mora v ta namen zaostri tudi svojo odgovornost za uresničevanje dogovorjenega, saj gre pri tem za uveljavitev neposrednega upravljanja z družbenimi sredstvi, torej za zagotovitev socialne varnosti delavcev, njihovega družbenega standarda in socialne enakosti.

Ko govorimo o odločanju o delitvi dohodka, se nam jasno zastavlja zahteva, da so delavci obveščeni o rezultatih poslovanja, saj brez stalnega vpogleda v gibanje dohodka ne morejo o njem zavestno odločati. Zato je treba (kot to zahteva že sam zakon) delavcem nuditi stalen vpogled v dohodek, ki so ga ustvarili in iz katerega morajo biti razvidne vse oblike združevanja dela in sredstev; iz katerih



Dekleta niso nič manj uspešna

je dohodek nastal. V ta namen smo dolžni zagotoviti, da se v temeljnih organizacijah zduženega dela zagotavlja sprotna informiranost delavcev o rezultatih njihovega dela, na podlagi katerih bodo uveljavili svojo pravico odločanja.

Dosledno uresničevanje ustavnih načel o ustvarjanju in delitvi dohodka bo imelo velik vpliv na odnose, ki nastajajo med posameznimi vrstami proizvodnje, kakor tudi na odnose med organizacijami zduženega dela ter bankami in zavarovalnimi skupnostmi, med gospodarstvom v celoti in družbenimi dejavnostmi, pa tudi med zdru-

ženim delom in organi družbenopolitičnih skupnosti. Vsi ti odnosi namreč še ne ustrezajo ustavnim zahtevam, zato jih je treba ustrezno spremeniti. Doseči moramo, da delavci v združenem delu postanejo nosilci razširjene reprodukcije, da bo presežno delo postalo podlaga njihove moči. O tem morajo odločati delavci sami, v svojem interesu in v interesu svoje organizacije, kakor tudi v skupnem interesu vseh delavcev v združenem delu.

Za uveljavljanje pravic delavcev, da v temeljni organizaciji zduženega dela kot osnovni obliki združevanja neposredno

in enakopravno uresničujejo svoje družbeno-ekonomske in druge samoupravne pravice in odločajo o vprašanih svojega družbeno-ekonomskega položaja, moramo iz dosedanjega samo normativnega organiziranja TOZD nujno preiti k uveljavljanju vsebine samoupravnih odnosov v njej. Razviti moramo sistem neposrednega odločanja, boriti se za dejansko samoupravno združevanje dela in sredstev, boriti se za to, da bodo delavci postali resnični nosilci odločanja o pogojih in rezultatih dela in da bodo imeli odločilen vpliv na gibanje in porabo viškov dela.

Delovanje samoupravnega sporazuma v prvem polletju 1974

Skupna komisija za samoupravno sporazumevanje gostinstva in turističnega posredovanja v SR Sloveniji sprti in kontinuirano zasleduje delovanje samoupravnega sporazuma o usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov za gostinstvo in turistično posredovanje v SRS. O delovanju sporazuma v prvem polletju 1974 je naredila analizo, ki jo objavljamo.

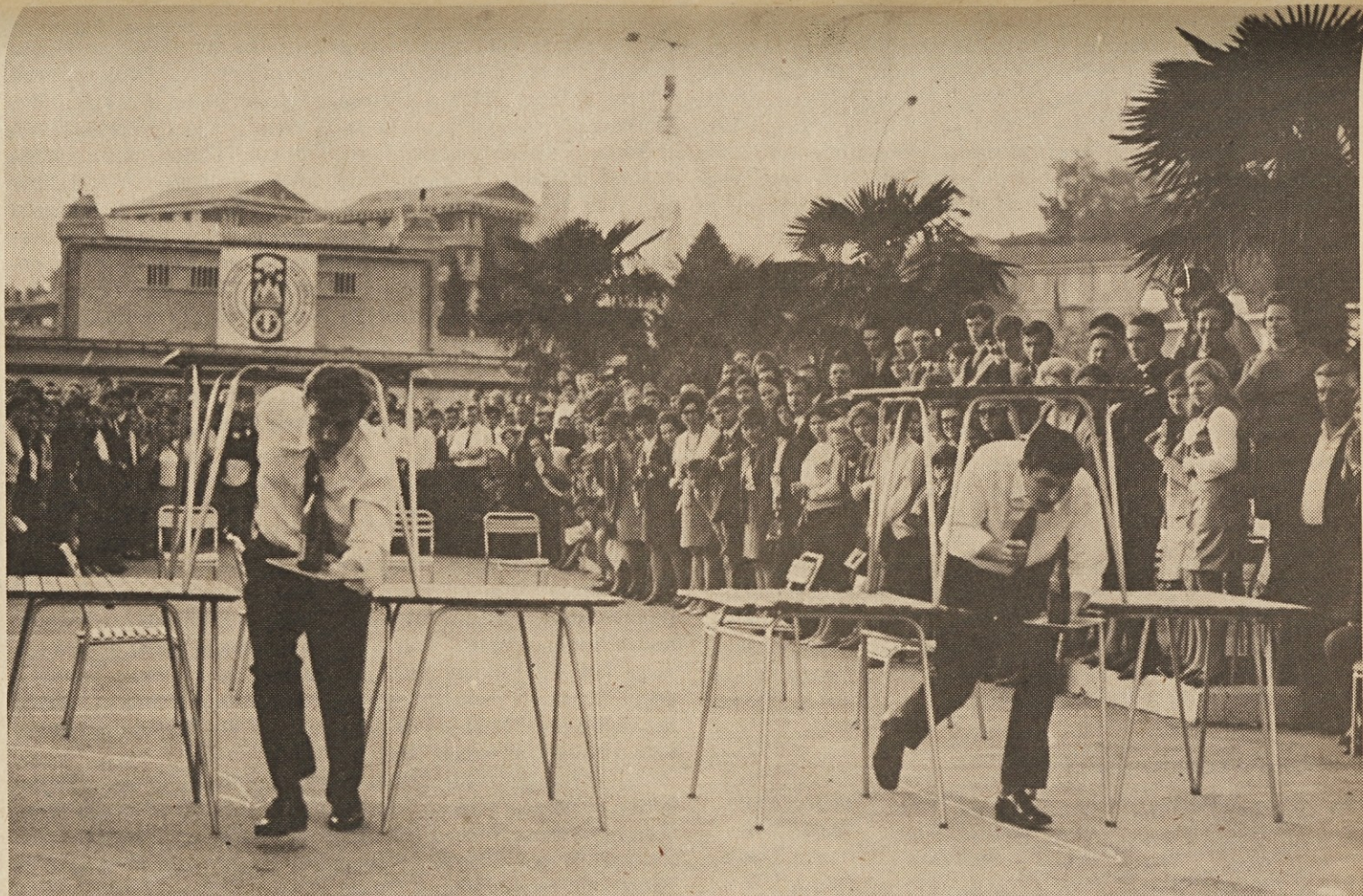
V analizi o delovanju sporazuma smo obdelali podatke 107 podpisnic samoupravnega sporazuma za gostinstvo in turistično posredovanje, ki so nam poslale obrazce KOD, DRD in D za prvo polletje 1974. Naknadno nam je poslalo podatke še nekaj podpisnic, ki pa jih v analizi nismo zajeli.

Podpisnice so dolžne pošiljati podatke in prav bi bilo, da jih pošljejo do roka, ki je določen tudi za SDK, ker bi s tem omogočile hitro izdelavo analize.

Posebej so v analizi obdelani podatki tistih podpisnic, ki imajo dogovorjeno 4 % minimalno akumulacijo, posebej tistih, ki imajo dogovorjeno 2 % minimalno akumulacijo in posebej Kompas, ki



Lovska pojedina



Kdo bo boljši, Postojnčan ali Radenčan?

sam zase predstavlja posebno skupino.

Pogoji poslovanja in pogoji za pridobivanje dohodka so bili v letošnjem prvem polletju težji, kot so bili v istem obdobju lani. Zmanjšana kupna moč domačega prebivalstva zaradi zvišanih življenjskih stroškov, manjša sredstva za reprezentanco v gospodarstvu in negospodarstvu so vplivala na zmanjšanje obsega gostinskih storitev na eni strani, na drugi strani pa sta bila ta osnovna vzroka za omejeno oblikovanje cen gostinskih storitev, ki bi se morale podražiti bolj zaradi zvišanih nabavnih cen živil in virov energije. To so občutile v večji ali manjši meri vse organizacije združenega dela, nekatere so se hitreje prilagodile spremenjeni situaciji in dosegle sorazmerno ugodne poslovne rezultate in večji promet, druge pa ne. Delovne organizacije, ki nudijo storitve tudi inozemskim turistom, pa so občutile spremembo turističnih tokov v svetu, ki so nastali zaradi splošne energetske krize, brezposelnosti, omejitve potrošnje v inozemstvu (Italijani in Angleži imajo omejen znesek za potrošnjo izven Italije in Anglije), ukrepov posameznih držav, da pospešujejo domači turizem, zmanjšane kupne moči zaradi povečanih življenjskih stroškov itd. Tako je v Slovenijo prišlo v letošnjem prvem polletju 60 % manj Italijanov kot lani, 33 % manj gostov iz ZDA, 22 % manj iz Velike Britanije in 10 % manj iz Avstrije in Nizozemske kot v prvem polletju lani (iz podatkov zavoda za statistiko SRS). Najbolj je območje Slovenije prizadel izpad italijanskih turistov, posebno so to občutile organizacije združenega dela ob slovenski obali in italijanski meji.

Že prej smo omenili, da so nekatere organizacije hitro prilagodile svojo ponudbo spremenjenim pogojem na turističnem trgu. Še ena značilnost se pojavlja v letošnjem letu, na katero so vplivale z lastnimi ukrepi same delovne organizacije. Nekaterim organizacijam je z racionalizacijo poslovanja in stroškov, z boljšo organizacijo dela, zmanjšanjem števila zaposlenih na optimalni nivo uspelo dvigniti produktivnost, s tem pa tudi osebne dohodke zaposlenih. Te organizacije so pokazale, da so še notranje rezerve v gostinstvu, ki jih je mogoče izkoristiti ob prizadevanjih vseh zaposlenih. Logična je tudi ugotovitev, ki jo razume sleherni delavec, da je mogoče z intenzivnejšim delom, boljšim izkoriščanjem delovnega časa in

manjšim številom zaposlenih dvigniti osebne dohodke skladno s porastom produktivnosti. Osebni dohodki so udeleženi v celotnem dohodku od 25–30 % (različno v posameznih organizacijah glede na njihov značaj poslovanja). Če se število delavcev zmanjša in so ti pripravljene intenzivneje delati, potem je tudi udeležba vsakega posameznika pri delitvi OD večja.

Delovne organizacije nesezonskega gostinstva (32 po številu) so v prvem polletju 1974 dosegle za 18,6 % večji celotni dohodek, kot v istem obdobju preteklega leta. Že prej omenjeno racionalno poslovanje (porabljena sredstva so se zvišala za 15,5 %, torej za manj kot celotni dohodek) je ugodno vplivalo na oblikovanje dohodka, ki je kar za 23,2 % večji kot v preteklem letu.

Celotni dohodek	poll. 1973	377,947.759
	poll. 1974	448,317.661
	Indeks	118,0
Porabljena sredstva	poll. 1973	226,648.542
	poll. 1974	261,790.142
	Indeks	115,5
Dohodek	poll. 1973	151,299.217
	poll. 1974	186,527.519
	Indeks	123,2

Na povečanje celotnega dohodka so delno vplivale višje cene, ki so po podatkih zavoda za statistiko SRS za 19,6 % večje v letošnjem prvem polletju v primerjavi z lanskim letom. Cene so se dvignile v skladu s porastom stroškov, ki jih lahko primerjamo prav tako s podatki zavoda za statistiko o povišanih stroških štiričlanske družine. Stroški štiričlanske družine so se v obravnavanem obdobju povečali pri hrani za 17,7 %, stroški kurjave in razsvetljave za 34,5 %, pri najemninah in komunalnih storitvah pa za 23 %. Podobno se zvišujejo stroški v gostinstvu.



Organizacije združenega dela sezonskega gostinstva in družbene prehrane so poslovale v izjemno težkih razmerah, ki so se odrazile tudi v ustvarjenem celotnem dohodku in v oblikovanem dohodku. Celotni dohodek se je v tej skupini (24 organizacij) minimalno povečal, le za 1,2 %, ob precej povečanih parabljenih sredstvih (za 6,2 %) je bil dohodek za 5,8 % nižji kot v istem obdobju lani. Sezonsko gostinstvo je računalo na močno predsezono, saj so bila taka pričakovanja razumljiva zaradi precejšnjih predrezervacij. Vendar je predsezona letos skoraj v celoti odpadla zaradi izredno deževnega vremena v mesecu juniju.

Celotni dohodek	poll. 1973	123,684.243
	poll. 1974	125,188.063
	Indeks	101,2
Porabljena sredstva	poll. 1973	71,847.591
	poll. 1974	76,331,807
	Indeks	106,2
Dohodek	poll. 1973	51,836,672
	poll. 1974	48,856.254
	Indeks	94,2

Delitev dohodka se v obeh obravnavanih skupinah precej razlikuje. Nesezonsko gostinstvo je imelo znatno večjo obremenitev pogodbenih, predvsem pa zakonskih obveznosti. Zakonske obveznosti so se v nekaterih organizacijah, ki imajo visok poslovni sklad in velik dohodek, precej povečale (tudi do 200 %). Zato so v tej skupini zakonske in pogodbene obveznosti kar za 68,7 % višje kot v preteklem polletju.

Pogodbene in zakonske obveznosti:

Nesezonsko gostinstvo	poll. 1973	19,598.511
	poll. 1974	33,075.738
	Indeks	168,7
Sezonsko gostinstvo	poll. 1973	15,227.717
	poll. 1974	18,553.264
	Indeks	121,8

To je seveda vplivalo na nadaljnjo delitev in na obseg ostanka dohodka. Za osebne dohodke in skupno porabo so te organizacije razdelile 19,6 % več sredstev kot v preteklem polletju, s tem, da se



Postojnčani poberejo na spretnostnih tekmovanjih vedno največ odličij

je skupna poraba povečala bolj kot osebni dohodki. Na to je vplivala sprejeta „sindikalna lista“, po kateri se je povečal regres za prehrano in za dopust. V strukturi celotnega dohodka je udeležena razporejena osebna in skupna poraba (osebni dohodki in omejena skupna poraba) s 26,9 % v letošnjem prvem polletju in s 26,6 % v lanskem prvem polletju. Leta 1970, ko se je začel proces sporazumevanja o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, je bila udeležba osebnih dohodkov v celotnem dohodku v gostinstvu 29 %. Taka je bila tudi leta 1971 in 1972. V letu 1973 pa se je ta udeležba znižala zaradi vse večjih zakonskih obveznosti in teži še k nadaljnjemu zniževanju. Brez dvoma taka sprememba v strukturi povzroča počasnejšo rast osebnih dohodkov. Tako zopet ugotavljamo, da je naša dejavnost zaostala za dejavnostmi s podobno strukturo zaposlenih, kot je v gostinstvu.

Razporejeni del dohodka za osebno in skupno porabo se je v prvem polletju 1974 v primerjavi s prvim polletjem 1973 povečal v:

– nesezonskem gostinstvu za	19,6 %
– sezonskem gostinstvu za	25,0 %

Glede na dogovorjeni obseg sredstev za osebne dohodke in skupno porabo po samoupravnem sporazumu bi skupina nesezonskega (komercialnega gostinstva) lahko nekoliko povečala osebne dohodke, s tem pa bi se še bolj zmanjšala akumulacija, ki je le za 6 % večja kot v preteklem polletju. Sredstva, ki bi ostala delovnim organizacijam za razširjeno reprodukcijo, so se porabila za splošno in skupno porabo, ki je bila dogovorjena z družbenim dogovorom in samoupravnimi sporazumi.

Delovne organizacije komercialnega gostinstva so ustvarile nekoliko večjo akumulacijo, kot bi jo bile dolžne po določenih samoupravnega sporazuma. Taka „rezerva“ je v prvem polletju nujna, saj ostanek dohodka še ni dokončno razdeljen in so v njem še sredstva neomejene skupne porabe.

Dosežena akumulacija:

Nesezonsko gostinstvo	poll. 1973	33,109.023
	poll. 1974	35,126.267
	Indeks	106,0
Sezonsko gostinstvo	poll. 1973	5,034.989
	poll. 1974	2,106.986
	Indeks	41,8

Delitev dohodka v sezonskem gostinstvu se razlikuje od delitve v komercialnem gostinstvu. Ker se dohodek te grupacije ni povečal, tudi ni bilo osnove za povečanje zakonskih obveznosti iz dohodka (del se izračunava na osnovi dohodka) in znaša indeks povečanja zakonskih in pogodbenih obveznosti 121,8, torej precej manj, kot v komercialnem gostinstvu. Sezonsko gostinstvo je v preteklih obdobjih precej zaostajalo v osebnih dohodkih za komercialnim gostinstvom, zato so tudi imeli v teh organizacijah stalne težave s kadri. Letošnje prvo polletje predstavlja neke vrste prelomnico. Organizacije sezonskega gostinstva so močno povečale omejeno skupno porabo (regresa), ker so delavci zahtevali izpolnitev „sindikalne liste“. Za osebne dohodke in omejeno skupno porabo so namenili kar 25 % več sredstev, kot so jih lani v prvem polletju. S tako delitvijo so vplivali na spremembo strukture osebnih dohodkov v celotnem dohodku. Lani je ta znašala 24,7 %, letos pa znaša 30,5 % ali nekoliko več, kot je znašala leta 1970. S tako delitvijo sredstev za osebne dohodke so se približali poprečnim izplačanim osebnim dohodkom v komercialnem gostinstvu.

Dogovorjeni del dohodka za osebno in skupno porabo se je v prvem polletju 1974 povečal v primerjavi z enakim obdobjem predhodnega leta v:

– nesezonskem gostinstvu za	21,1 %
– sezonskem gostinstvu za	7,0 %

Skupina sezonskega gostinstva je prekoračila dogovorjen obseg sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, kar je glede na težave pri ustvarjanju dohodka razumljivo. Računati je treba, da se



Srebrna medalja

bo položaj v drugem polletju popravil, saj so se napolnili vsi sezonski hoteli in se je stanje precej izboljšalo. Seveda pa prav te organizacije čaka veliko dela s polno mero iznajdljivosti, da podaljšajo sezono in namestijo izpad v predsezoni in zgodnji sezoni.

Da gostinstvo ni poslovalo tako kot v preteklih letih, kaže tudi podatek o številu zaposlenih. Tako v komercialnem kot v sezonskem gostinstvu se je število zaposlenih zmanjšalo. V preteklih letih se je gibalo število zaposlenih v povprečnem letnem povečanju za 3 %.

Turistična organizacija Kompas je zabeležila v letošnjem prvem polletju za 41,9 % večji dohodek kot v prvem polletju preteklega leta. Skladno s tem porastom je Kompas oblikoval akumulacijo, ki se je povečala za 42,7 %. Porast osebnih dohodkov in omejene skupne porabe znaša 29,6 % na zaposlenega, neto osebni dohodki in skupna poraba pa so se povečali za 30 %. V Kompasu je bilo v letošnjem prvem polletju zaposlenih 7,6 % več delavcev, kot jih je bilo v lanskem prvem polletju.

Po izračunu so dosegli povprečni neto razporejeni OD in skupna poraba na zaposlenega naslednje višine:

	I. poll. 1973	I. poll. 1974	Indeks 74/73
Nesezonsko gostinstvo	1.939	2.352	121,1
Sezonsko gostinstvo	1.634	2.123	129,9
Kompas	2.070	2.691	130,0

UGOTOVITVE IN ZAKLJUČKI:

1. Težki pogoji poslovanja v letošnjem letu so mnogo bolj vplivali na organizacije sezonskega gostinstva in družbene prehrane, kot so vplivali na komercialno gostinstvo in Kompas. Prav zato bodo morale te organizacije mnogo bolj temeljito proučiti možnosti za povečanje prometa in racionalnejše poslovanje, da bodo dosegle boljše rezultate.

2. Znatno povečane zakonske obveznosti so povzročile zmanjšanje akumulacije v gostinstvu. Na tako spremembo v delitvi je potrebno opozoriti gospodarsko zbornico in sidnikate in treba je predlagati, da se zmanjšajo stopnje, ki bremenijo dohodek že tako nizko akumulativni dejavnosti, kot je gostinstvo. Tudi v novem

samoupravnem sporazumu je treba upoštevati nastalo strukturno spremembo.

3. Osebni dohodki so se v komercialnem gostinstvu povečali skladno celotnega dohodka, vendar njihova udeležba v strukturi celotnega dohodka pada. Tako zniževanje vpliva na neskladno rast osebnih dohodkov gostinskih delavcev v primerjavi z ostalimi dejavnostmi. V novem samoupravnem sporazumu je treba zagotoviti, da bo udeležba osebnih dohodkov v celotnem dohodku skladna s porastom produktivnosti in doseženim dohodkom. Udeležba dohodka v celotnem dohodku je že deset let skoraj konstantna in se giblje v višini 42 % od celotnega dohodka. Ob taki konstantni udeležbi dohodka bi morali biti tudi OD udeleženi bolj konstantno, kot pa so. Sezonsko gostinstvo je v letošnjem prvem polletju izplačalo takšne osebne dohodke in skupno porabo, da se je udeležba le-teh zvišala na odstotek, kakršen je bil leta 1970. S tem se je sezonsko gostinstvo približalo ali skoraj izenačilo z nesezonskim gostinstvom.

4. Akumulacija gostinstva se zmanjšuje zaradi zakonskih in pogodbenih obveznosti. V novem samoupravnem sporazumu je treba to upoštevati in omiliti lestvico pripadajoče stimulacije za osebne dohodke za doseženo akumulacijo.

5. Podatki o neto razporejenih osebnih dohodkih in skupni porabi na zaposlenega kažejo, da so se razlike v osebnih dohodkih v organizacijah združenega dela zelo zmanjšale. Seveda pa razlik ne bo mogoče popolnoma odpraviti niti ne bi bilo to upravičeno, ker morajo biti osebni dohodki rezultat dela in poslovne uspešnosti organizacije združenega dela in delovne enote, v kateri delavec dela.

6. Podpisnice so dolžne spoštovati sporazum. Kadar pa pri izvajanju določil sporazuma pridejo v težave ali se pojavijo težave, naj nanje opozorijo komisijo. Le tako bo lahko komisija iskala rešitve za ustrežnejša določila sporazuma. Nikakor pa ni mogoče opravljati nadaljnega dela in si prizadevati za kvalitetnejši sporazum, če podpisnice niso aktivne, če ne pošiljajo podatkov ali pa nepravilno obračunavajo posamezne elemente. Inicijativo za oblikovanje sporazuma naj imajo predvsem delovne organizacije in neposredni proizvajalci.

Ljubljana, 7. avgusta 1974.

SKUPNA KOMISIJA ZA SAMOUPRAVNI
SPORAZUM ZA GOSTINSTVO IN TURISTIČNO
POSREDOVANJE V SR SLOVENIJI

Uresničevanje zaključkov XXI. gostinsko-turističnega zбора

Lani smo v zvezi z obravnavano uvodno temo sprejeli sklepe, ki so zavezovali osnovne in druge organizacije sindikata ter druge dejavnike, da v skladu z danimi napotki sodelujejo pri nastajanju in vzpostavljanju novih odnosov v združenem delu. Poudarek je bil dan formiranju temeljnih organizacij in zagotavljanju ustreznih pogojev za združeva-

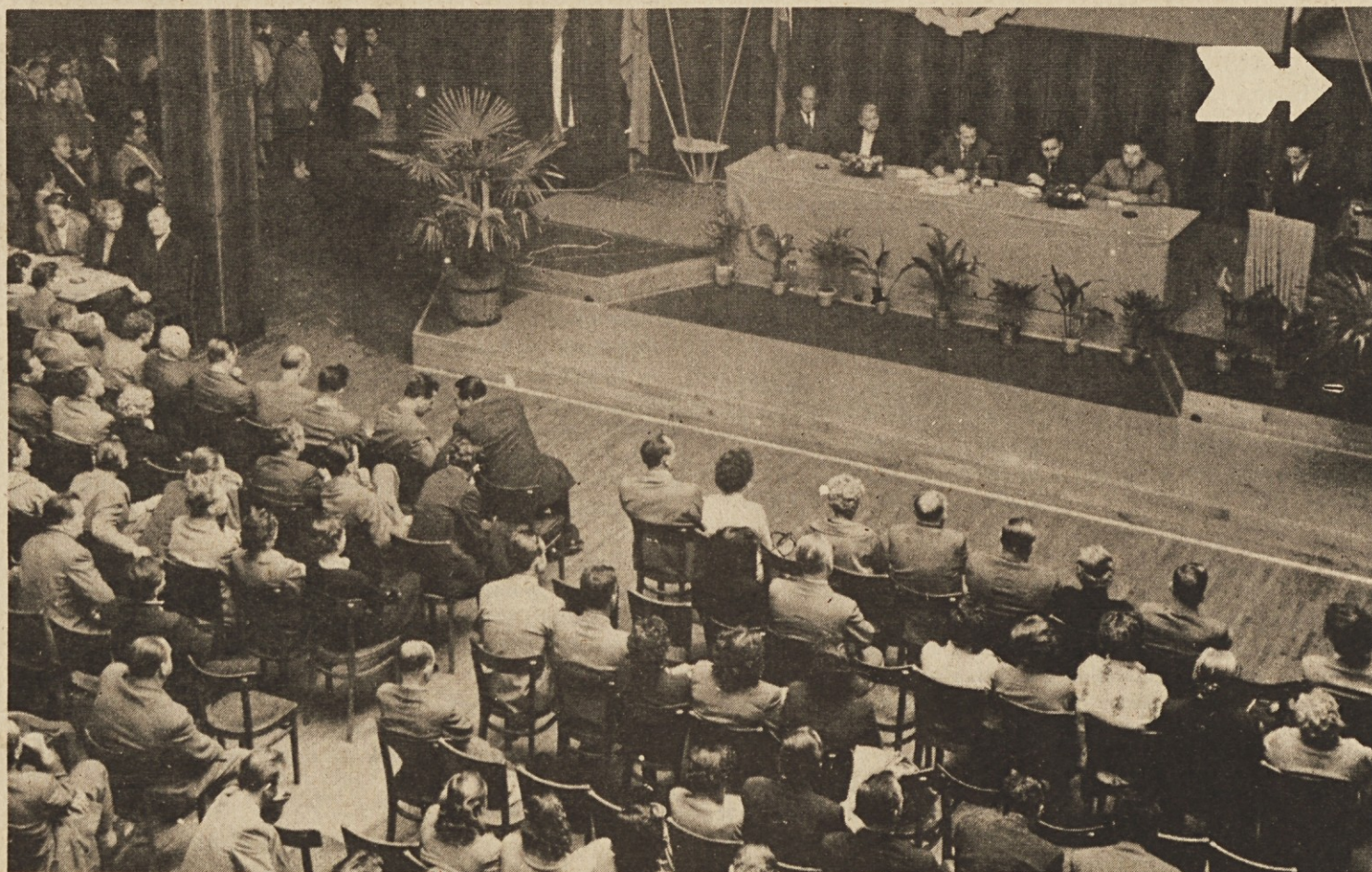
nje dela in sredstev v različnih oblikah združenega dela in pa nujnosti poslovnega sodelovanja in povezovanja OZD. Da bi ugotovili, kaj smo od zadanih nalog tudi uresničili, smo zbrali nekaj podatkov, ki pa dajejo bolj zunanji kot vsebinski prikaz skupnega dela na omenjenih področjih.

Iz odgovorov na vprašalnik o konstituiranju TOZD, ki ga je pripravila komisija za samoupravljanje pri RS ZSS in na katerega so odgovarjali občinski sveti Zveze sindikatov, so razvidni naslednji podatki:

Do približno 10. septembra, ko je bilo povzeto stanje, so imele skoraj vse organizacije združenega dela s področja gostinstva in turizma urejene pogoje za vpis v register organizacij združenega dela, kar pomeni, da so poleg urejevanja čisto formalnih pogojev sprejele tudi nove statute in druge akte, ki so bili potrebni za vpis v

soadni register. Organizacij združenega dela, ki še niso izpolnile pogojev za vpis, je tako malo (le 3 gostišča), da o tem vprašanju najbrž ne kaže globlje razglabljati.

Seveda nam ta formalen prikaz ne more veliko povedati o tem, kar je pravzaprav bistveno, in sicer, kako se v praksi uveljavljajo samoupravni odnosi, ki so zapisani v novih samoupravnih aktih organizacij združenega dela. Prav tako ni iz tega pregleda razvidno, ali so povsod tam, kjer za to obstajajo pogoji, tudi organizirali TOZD. Tako ostajajo naše naloge s tega področja trajne in zahte-



Gostinsko-turistični zbori imajo lepo tradicijo, naš posnetek je s 4. zbornice 1956. leta na Bledu



Vsako leto nastopijo tudi veterani. Žal, letos med njimi ne bo več Korla Rosenwirtha

vajo, da se angažiramo za to, da odnose, ki smo jih zapisali v nove sporazume in druge samoupravne akte, tudi uresničimo.

Tudi procesi sodelovanja in povezovanja TOZD in OZD v gostinstvu in turizmu šele iščejo skupne poti, kljub temu, da delovne skupnosti sam ekonomski položaj prisiljuje v to. Vsako podcenjevanje nujnosti povezovanja, ki mora prispevati k izboljšanju kvalitete gostinskih in drugih turističnih storitev, če hočemo le obdržati sedanji ekonomski položaj, utegne zelo resno ogroziti delovne in življenjske pogoje delavcev v tej panogi.

Res je, da je potrebno sodelovanje in povezovanje zasnovati na trdnih osnovah, ki jasno kažejo na realne možnosti za doseganje boljših rezultatov dela na osnovi izboljšanja kvalitete ponudbe, vendar pa je tudi jasno, da za takšno načrtovanje ni čutiti dovolj zavzetosti.

Koliko je bilo na področju povezovanja in organiziranja različnih oblik združenega dela, storjenega v tem letu, nam najbolje pričajo naslednji – resda nekoliko stari – podatki, ki smo jih dobili od Gospodarske zbornice SRS v marcu 1974, ki pa se do danes niso bistveno spremenili.

KONSTITUIRANJE ORGANIZACIJ ZDRUŽENEGA DELA (Marec 1974)

Zap. št.	Organizacija	OZD s TOZD	Eno-vita OZD	Število TOZD v OZD
A. Horizontalne integracije:				
1.	ZHP Portorož, Portorož	x		3
2.	ZPH Toplice, Bled			(4)
3.	H. Ilirija, Ljubljana		x	
4.	GP Haloški biser, Ptuj		x	
5.	GP Jelen, Kranj		x	
6.	GP Turist, Mozirje		x	
7.	GP Polževo, Ivančna gorica		x	
8.	GP Bežigrad, Ljubljana		x	
9.	GP Ljubljana, Ljubljana	x		7
10.	GP Zelenica, Trzin		x	
11.	GP Ojstrica, Celje		x	
12.	H. Neptun, Kanal na Soči		x	
13.	GP Kajuhov dom, Šoštanj		x	

14.	GP Jelka, Hrastnik		x			
15.	GP Šestica, Ljubljana		x			
16.	GP Daj-Dam, Ljubljana		x			
17.	GP Moste, Ljubljana		x			
18.	GP Istra, Ljubljana		x			
	Skupaj	2	15	1	10	

O p o m b a: vse delovne organizacije so oblikovane kot OZD z ali brez TOZD razen ZPH Toplice, Bled, ki je sestavljena organizacija združenega dela s štirimi OZD brez TOZD.

Zap. št.	Matična organizacija	Gost. dejavnost ima status:			Število TOZD gost. dejav.
		orga-nizac. enota	TOZD	OZD	
B. Vertikalne integracije:					
a) Turistično posredovanje:					
1.	THP Postojnska jama, Postojna		x		2
2.	TAP Kompas, Ljubljana		x		7
3.	Alpe-Adria, Ljubljana	x			
b) Trgovina:					
4.	Emona, Ljubljana		x		5
5.	HP Gorenjka, Jesenice	x			
6.	TPP Kras, Sežana		x		1
7.	GTP Central, Kranj		x		1
8.	TGP Merx, Celje		x		2
9.	V. Koloniale, Maribor	x			
10.	TP Ilirija, Ilir. Bistrica	x			
11.	ABC, Ljubljana			x	(3)
12.	TGP Posavje, Brežice		x		1
13.	TP Dravinjski dom, Sl. Konjice		x		1
14.	TP Preskrba, Krško	x			
15.	TP Jelša, Šmarje pri Jelšah	x			
16.	V. Mercator, Ljubljana		x		2

17. V. Špecerija, Bled x
 18. V. Nanos, Postojna x
 19. TP Zarja, Slov. Gradec x

c) Promet:

20. ZP Transturist, Škofja Loka x
 21. PHTP Viator, Ljubljana x
 22. Certus, Maribor x
 23. PTHP Slavnik, Koper x
 24. PP SAP, Ljubljana x
 25. TPP Creina, Kranj x
 26. TTG, Ljubljana x
 27. AP Izletnik, Celje x
 28. Avtopromet Gorica, Nova Gorica x
 29. Avtopromet Gorjanci, Novo mesto x

x

č) Zdravilišča:

30. ZGP Rogaška Slatina x
 31. Zdravilišče Radenska, Radenci x

d) Industrija:

32. TZ Krka, Novo mesto x
 33. TPP Mlinotest, Ajdovščina x
 34. Pivovarna Union, Ljubljana x

e) Kmetijstvo:

35. GG Slovenj Gradec x
 36. Agrokombinat KZ, Lenart v Slov. goricah x
 37. KK Hmezad, Žalec x
 38. KZK Agraria, Koper x
 Skupaj 14 22 2 54

C. Medrepubliške integracije:

1. Interexport, Beograd x

ENOVITE ORGANIZACIJE ZDRUŽENEGA DELA
 (nepopoln seznam)

Zap. št.	Organizacija	Število ležišč
1.	Grand hotel „Union“, Ljubljana	411
2.	Hotel Lev, Ljubljana	258
3.	GP Na-Na, Celje	48
4.	GP „Figovec“, Ljubljana	8
5.	GP „Rožna dolina“, Nova Gorica	—
6.	Ribja restavracija „Operna klet“, Lj.	—
7.	Hotel Grad Otočec, Otočec ob Krki	359
8.	GP „Paka“ Velenje	95
9.	GP „Grad Mokrice“, Jesenice na Dol.	48
10.	Hotel Park, Nova Gorica	138
11.	GP Hotel Košenjak, Dravograd	26
12.	Hotel „Grad Podvin“, Podvin pri Bledu	62
13.	GP „Peca“, Mežica	50
14.	GP „Savinja“, Laško	71
15.	GP „Grajski dvor“, Radovljica	150
16.	Hotel „Adria“, Ankaran	578
17.	Hotel „Piran“, Piran	116
18.	Hotel „Triglav“, Koper	146
19.	Hotel „Galeb“, Koper	60
20.	Hotel Krm, Tolmin	42
21.	GP Novi svet, Maribor	—
22.	GP Hotel Kandija, Novo mesto	48
23.	Zdravilišče Dobrna, Dobrna pri Celju	220
24.	GP „Astoria“, Maribor	—
25.	GP Črnuče, Ljubljana	—
26.	Restavracija „Slavija“, Ljubljana	—
27.	GP Majolka, Celje	—
28.	GP „Vič“, Ljubljana	—
29.	GP Motel „Planina“, Slovenska Bistrica	32
30.	Motel Petrol, Čatež ob Savi	38
31.	GP „Pod gradom“, Idrija	—
32.	ATC, Bovec	256
33.	GP Kavarna, Novo mesto	—
34.	Gostišče „Pri Konšku“, Trojane	32
35.	GP „Soča“, Most na Soči	42
36.	Kavarna in slaščičarna „Tivoli“, Lj.	—

Opomba: vse matične organizacije so oblikovane kot OZD razen Certus in ABC, ki sta sestavljeni organizaciji združenega dela, pri katerih ima gostinska dejavnost status OZD brez TOZD.



Program dela republiške sindikalne konference delavcev gostinstva in turizma za leto 1974

Republiška sindikalna konferenca delavcev gostinstva in turizma je na 1. seji dne 7. junija 1974 na podlagi sprejetih smernic, ki so bile zajete v gradivu o položaju, vlogi in nalogah sindikata, opredelila še nekatere svoje specifične naloge:

1. Temelj celotne sindikalne dejavnosti je v temeljni organizaciji združenega dela oziroma v njeni osnovni organizaciji sindikata. Konferenca bo zato svoje delo usmerila predvsem v razvijanje aktivnosti v osnovni organizaciji sindikata, da bo ta lahko kos svojim zahtevnim nalogam. RSK bo v ta namen skrbela:

— da v vsaki temeljni organizaciji združenega dela deluje tudi osnovna organizacija sindikata;

— da se osnovna organizacija oblikuje tako, da bo omogočala izražanje in uveljavljanje dejanskih interesov delavcev. V ta namen je potrebno oblikovati sindikalne skupine in uveljaviti delegatski princip tako v osnovni organizaciji kot na ostalih nivojih sindikalne organiziranosti. Posebno pozornost je potrebno pri tem posvetiti možnostim izražanja in uveljavljanja interesov mladih delavcev;

— da se članstvo s pomočjo najrazličnejših sodobnih izobra-

ževalnih oblik primerno družbenoekonomsko izobražuje, da bo lahko opravljalo najrazličnejše naloge v sindikalni organizaciji, organih upravljanja in drugih organizacijah in skupnostih;

— da se organizira na vseh nivojih učinkovito informiranje članstva, kar je pogoj za uveljavljanje delegatskih odnosov;

— da se dosledno uveljavijo delegatska razmerja v sindikalnem delovanju na vseh ravneh.

2. Ker je temeljna organizacija združenega dela osnovni nosilec vseh samoupravnih družbenih odnosov, se bo konferenca tvorno vključevala v

vsebinsko izgrajevanje TOZD tako, da bo:

— vzpodbujala, da se v delovnih organizacijah, kjer so za to pogoji, delavci čimprej organizirajo v TOZD;

— na podlagi podatkov iz analiz samoupravnih sporazumov o združevanju dela in sredstev predlagala ustrežnejše rešitve predvsem glede združevanja sredstev, zagotavljanja solidarnosti delavcev in odločanja o njihovih neodtujljivih pravicah;

— sodelovala pri nastajanju in izvajanju samoupravnih splošnih aktov v TOZD in drugih oblikah združenega dela.

3. Gostinstvo in turizem mora, kot gospodarska panoga, ki vpliva tudi na razvoj vrste drugih dejavnosti, dobiti v razvojnih načrtih ustrezno mesto. Stagnacija te panoge bi namreč zavrla dejavnost številnih drugih gospodarskih dejavnosti. Zato je naloga RSK:

— da se vključi v razprave o načrtovanju razvoja gostinstva in turizma;

— da se pri tem zavzema za racionalno vlaganje v nove turistične in gostinske zmogljivosti, predvsem pa za izboljšanje kvalitete storitev;

— da sodeluje pri sklepanju družbenega dogovora o razširjeni reprodukciji v turizmu in gostinstvu za razdobje do leta 1980; v tem okviru si mora prizadevati;

— za ustvarjanje pogojev za skupna vlaganja domačih in tujih partnerjev,



Na startu





- za uveljavitev integralnega marketinga na vseh ravneh odločanja,

- za doseganje integriranja turističnega gospodarstva (družbenega in zasebnega) z drugimi gospodarskimi in družbenimi dejavnostmi predvsem glede investicij, kompleksne ponudbe in propagande,

- za soinvestiranje (na nivoju regije in republike) velikih turističnih projektov in za organiziranje integrirane turistične ponudbe ter propagande na domačem in tuje tržišču,

- za realiziranje skupnih vlaganj dela in sredstev med turističnim gospodarstvom, kmetijstvom, prometom in trgovino kot osnovnimi udeleženci v turizmu,

- za oblikovanje specifične slovenske turistične ponudbe,

- za pocenitev, skrajšanje rokov ter večje učinke investicij v turistično gospodarstvo.

4. V okviru povezovanja turističnih in gostinskih delovnih organizacij oziroma združevanja dela in sredstev zaradi krepitve njihove ekonomske moči ter sposobnosti nadaljnjega razvoja, bo RSK skrbela:

- da se hkrati z ekonomsko močjo krepiti tudi osebni in družbeni standard delavcev v gostinstvu in turizmu;

- da se krepiti samoupravni položaj delavcev v združenem delu.

5. Pogoji dela v gostinstvu so izredno zahtevni, poleg tega pa

narava dela terja, da delo poteka tudi ob nedeljah in praznikih. Vsi ti in drugi momenti vplivajo na stalnost zaposlenosti v tej panogi. RSK bo morala zato vplivati:

- da se izboljša materialna stimulacija zaposlenih;

- da se izboljša družbeni standard delavcev in se v ta namen organizira primerna stanovanjska politika, zaščita pri delu, varstvo otrok in rekreacija delavcev;

- da se zmanjšuje sezonska zaposlenost;

- da se izboljšajo oziroma uredijo medsebojni odnosi delavcev v združenem delu, saj so v tej dejavnosti še posebej občutljivi in neposredno vplivajo na kvaliteto dela. V ta namen bo RSK stalno analizirala samoupravne akte, ki urejajo medsebojne odnose, predvsem pa njihovo uresničevanje;

- da se uredi strokovno izobraževanje delavcev, ki omogoča napredovanje tudi po končani poklicni šoli.

6. Samoupravno sporazumevanje o usmerjanju in delitvi dohodka pomeni eno izmed osrednjih aktivnosti sindikata, zato bo RSK svoj dejavnost usmerila:

- v uveljavljanje ustavnih načel o samoupravnem dogovarjanju oziroma sporazumevanju o delitvi celotnega dohodka in ne le sredstev za osebne dohodke;

- v uveljavljanje resnično demokratičnega, samoupravnega procesa sporazumevanja ob udeležbi vseh delavcev;

- v razvijanje sistema samo-

upravnega sporazumevanja o usmerjanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke s ciljem, da se uveljavi princip delitve po delu.

Republiška sindikalna konferenca bo sodelovala tudi:

- pri konstituiranju zborov podpisnic,

- pri obravnavanju novih sporazumov, njihovih sprememb n dopolnitev,

- analiziranju učinkovanja sporazumov,

- pri uveljavljanju politike sindikata za poenotenje pravic, ki izhajajo iz dela in so izražene v sindikalni listi,

- pri usklajevanju sporazumov med panogami,

- pri nastajanju in sprejemanju regionalnih samoupravnih sporazumov.

7. Za zagotovitev rekreacije delovnih ljudi in za boljše koriščenje receptivnih zmogljivosti bo potrebno počitniške domove delovnih organizacij ustrezno vključiti v mrežo prenočitvenih zmogljivosti, hkrati pa bi z združevanjem sredstev delovnih organizacij z gostinskimi in turističnimi, omogočili delovnim ljudem uživanje oddiha v vseh vrstah prenočitvenih zmogljivosti. RSK pozdravlja iniciativo Zveze sindikatov Slovenije in njene dosedanje napore za formiranje samoupravne interesne skupnosti na tem področju.

V ta namen je sprejela pobudo za združevanje kapacitet za letovanje delavcev oziroma za njihovo skupno izgradnjo in koriščenje. V ta namen bo:

- proučila konkretne možnosti, tako da bo anketirala vse

delovne organizacije;

- priporočila vsem delovnim organizacijam gostinstva in turizma, da skupno vlagajo sredstva za izgradnjo počitniških kapacitet;

- skrbela, da se uveljavijo vse možnosti skupnega vlaganja in pravice koriščenja novih turističnih zmogljivosti;

- priporočila ostalim sindikatom, da sprejmejo družbeni dogovor o takšnem načinu vlaganja sredstev in koriščenja kapacitet za rekreacijo delavcev.

8. RSK bo nadaljevala z organiziranjem vsakoletnega gostinsko-turističnega zbora, kjer bo nosilec vsebine zborovanja in razgovorov. Pri nadaljnjem organiziranju turističnogostinskega zbora bo RSK upoštevala predloge:

- da postanejo športna tekmovanja odraz predhodne masovne akcije osnovnih organizacij sindikata v delovnih organizacijah;

- da se v uvodnem delu zborovanja poda pregled uresničevanja sklepov poprejšnjega zbora ter napotila za nadaljnjo akcijo.

Vse te specifične naloge RSK pomenijo dopolnitev nalog, ki izhajajo iz sprejete vsebine gradiva „Položaj, vloga in naloge sindikata v novih družbeno-ekonomskih odnosih“ in zavezujejo vse sindikalne organizacije gostinstva in turizma.

Predsedstvo RSK je dolžno organizirati delo tako, da so posamezni člani zadolženi kot nosilci določene naloge iz sprejete programa dela.

Potrebe in možnosti organiziranja tekmovanj gostinskih in turističnih delavcev Jugoslavije

Predsedstvo republiške sindikalne konference se je odločilo dati predlog o organiziranju jugoslovanskega GTZ v razpravo udeležencem našega gostinskega zbora zato, da bi lahko osvetlili vse prednosti oziroma slabosti takšne manifestacije. Mnenja, ki bi jih dal zbor o samem organiziranju, o pripravljenosti biti nosilec organizacije in financiranja ter o drugih predlogih, ki jih daje iniciativni odbor, bi nato skupaj s predlogom posredovali osnovnim organizacijam sindikata v odločitve.

V Beogradu je bila dne 15. maja 1974 seja Inicijativnega odbora za organiziranje tekmovanja gostinskih in turističnih delavcev na jugoslovanski ravni, ki ga je oblikoval Izvršni odbor Zveznega odbora sindikata delavcev storitvenih dejavnosti, in sicer 13. marca 1974 v Sarajevu. Člani Inicijativnega odbora so na svoji prvi seji obravnavali pristopno gradivo, ki je dajalo osnove za razpravo o tem problemu.

V tem gradivu je poudarjeno, da je uveljavitev dela posameznih storitvenih dejavnosti, tako tudi dela v gostinstvu in turizmu, opredeljena z materialnim interesom in zahtevami tržišča ter potrošnikov. Znotraj poklicne dejavnosti pa je vedno obstajal in še obstaja interes po priznavanju strokovnosti in znanja ter sposobnosti. Ena izmed oblik prikaza in moralnega vrednotenja dela je gostinski in turistični zbor; ki ga organizirajo v Sloveniji, Srbiji, Makedoniji ter v Bosni in Hercegovini. Ti zbori so postali že tradicionalni, udeležuje pa se jih veliko število delavcev. Na zborih prikazujejo svoje znanje: kuharji, slaščičarji,

natakarji, barmani, sobarice, receptorji, turistični vodiči in drugi. Odvijajo se tudi športna tekmovanja v različnih disciplinah, prav tako pa je poskrbljeno za kulturno-zabavne prireditve.

Ob sodelovanju sindikata in drugih organizacij so organizirane tudi razprave o različnih družbenoekonomskih problemih.

Izhajajoč iz dejstva, da so vsa ta tekmovanja popularna in koristna in da obstaja želja delavcev in združenja dela, da bi se podobna tekmovanja organizirala za celotno Jugoslavijo — pa tudi na mednarodni ravni — ugotavlja iniciativni odbor naslednje:

1. Sedanji interesi in raven strokovnosti posameznih poklicev v gostinstvu in turizmu opravičujejo potrebo po organiziranju jugoslovanskega tekmovanja v kulinarnstvu, slaščičarstvu in v pripravljanju pogrinjkov. Vse večje število sodobnih gostinsko-turističnih objektov in nadaljnji razvoj jugoslovanskega turizma zahtevajo večjo strokovnost in afirmacijo znanja. Dosedanji zbori in srečanja, ki jih v nekaterih republikah zapored organizirajo že dvajset let, so dokaz nenehne rasti zanimanja za moralno vrednotenje dela posameznih poklicev v teh dejavnostih.

Jugoslovansko tekmovanje naj ne bi imelo le zunanjega manifestativnega značaja, ampak naj bi bil značaj predvsem strokoven, zato da bi vzbujal vse večji interes delavcev za razvijanje tehnologije in kvalitete dela. Na tekmovanjih bi bila poleg strokovnega dela organizirana tudi posvetovanja s področja razvijanja dela in strokovnosti v skladu z zahtevami sodobnega turizma, hotelirstva in gostinstva. V manjšem obsegu naj bi se organizirala tudi športna tekmovanja v malem nogometu in šahu.

2. Pravico udeležbe na tekmovanju kuharjev, slaščičarjev in natakarjev, kot tudi v športnih disciplinah bi imeli tisti delavci, ki so osvojili zlate medalje in vrhunska priznanja na posameznih republiških in po-



krajinskih GTZ, za tiste republike pa, kjer taki zbori niso organizirani, na srečanjih ali drugih tekmovanjih. Število tekmovalcev bi bilo določeno na podlagi dogovorov in propozicij.

Z usklajevanjem strokovnih propozicij posameznih vrst tekmovanj z obstoječih zborov in srečanj bi se dogovorile propozicije za jugoslovansko tekmovanje. Pri izdelavi teh propozicij bi sodelovale strokovne organizacije s področja gostinstva in turizma. Najbolje uvrščenim delavcem bi dodeljevali priznanja, kot so: medalje, plakete, diplome ipd. Posamezne izdelke bi ocenjevale strokovne komisije, ki bi jih sestavljali poznavalci in strokovnjaki iz vse Jugoslavije.

3. Tekmovanje, jugoslovanski zbor ali srečanje gostinskih in turističnih delavcev, bi bilo organizirano vsako drugo leto, in vsakokrat v drugi republiki (v njenem glavnem mestu). Tekmovanja bi bila organizirana po zaključenih republiških zbiorih, srečanjih, tekmovanjih, in sicer verjetno v mesecu novembru. Zavoljo tega bi morali

Posebno izdajo Delavske enotnosti je pripravil Republiški odbor sindikata delavcev storitvenih dejavnosti – Konferenca sindikata delavcev gostinstva in turizma

Založilo ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatićeva 4. Za posebno izdajo odgovarja Milan Živković

Tisk: Ljudska pravica

usklajevati roke tekmovanj v republikah, tako da bi bilo dovolj časa za formiranje ekip.

Obstaja mišljenje, naj bi bilo prvo tekmovanje organizirano v okviru ali pa takoj po zaključku GTZ v posamezni republiki. To pa zavoljo tega, da bi bili stroški manjši, skupna manifestacija pa večja ter privlačnejša za vse delavce gostinstva in turizma Jugoslavije. Zanimanje je tudi za to, da bi se tekmovanja postopoma preoblikovala v mednarodno srečanje kuharjev, slaščičarjev in natarkarjev.

4. Pokrovitelji in organizatorji tekmovanja gostinskih in turističnih delavcev Jugoslavije bi bili:

Zvezni odbor našega sindikata in republiške ter pokrajinske organizacije našega sindikata. Pri tem bi sodelovali tudi gospodarske zbornice in turistične zveze iz posameznih republik ter poslovno združenje hotelskih podjetij SFRJ s svojimi sekcijami, strokovnimi organizacijami in institucijami. Zvezni odbor sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Jugoslavije bi na osnovi posvetovanj z vsemi navedenimi dejavniki imenoval jugoslovanski organizacijski odbor za organiziranje tekmovanj (zborov ali srečanj) gostinskih in turističnih delavcev.

5. Sredstva za tekmovanja bi bila naslednja:

prispevki zveznega odbora našega sindikata in republiških organizacij našega sindikata, prispevki gospodarske zbornice, turistične zveze in drugih zainteresiranih strokovnih organizacij. Pomemben finančni

ni delež naj bi se ustvaril s prispevki OZD na zaposlenega delavca, tekmovalno ekipo ali po posameznem tekmovalcu. Prav tako bi se dobil znaten del sredstev s prodajo vstopnic in prodajo razstavnih prostorov trgovskim in proizvodnim organizacijam, ki so zainteresirane, da na takih tekmovanjih prikažejo svoje izdelke. Posamezna republika, kot gostitelj srečanj, pa bi prav tako prevzela del stroškov organizacije tekmovanj.

Dosedanje izkušnje v republikah dokazujejo, da je bilo doslej financiranje zborov, srečanj in tekmovanj uspešno in da so organizacije združenega dela in delavci za organizacijo takih tekmovanj zelo zainteresirani.

6. Na seji iniciativnega odbora so omenili tudi tekmovanja ostalih poklicnih dejavnosti, tako tekmovanja frizerjev, aranžerjev in drugih, ki so organizirana mimo sodelovanja in pomoči našega sindikata. O teh vprašanih bi se moral zvezni odbor našega sindikata izreči in začeti z izdelavo koncepta o svojem sodelovanju in prispevku k razvoju tekmovanj delavcev storitvenih dejavnosti.

Beograd, 15. maja 1973

Člani iniciativnega odbora:

Milan Marković, l. r.

Boris Matajec, l. r.

Doše Kotevski, l. r.

Enver Filipović, l. r.

Ivo Matacin, l. r.

Vladimir Janković, l. r.



Pri spretnostnih tekmovanjih sodniki pazijo na vsako napako